

Fredagen den 20 november

Kl. 09.00–12.19

§ 1 Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott

Från sammansatta utrikes- och försvarsutskottet hade följande promemoria kommit in:

Sammansatt utrikes- och försvarsutskott

1 bil.

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har jämlikt 7 kap. 7 § riksdagsordningen i separata beslut den 12 november 2015 överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda proposition 2015/16:40 *Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i norra Irak* och proposition 2015/16:41 *Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan* samt eventuella följdmotioner.

Till deputerade och suppleanter i det sammansatta utskottet har utsetts de i bifogade förteckning upptagna riksdagsledamöterna.

Det sammansatta utskottet, som benämns sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU), har vid konstituerande sammanträde den 17 november 2015 utsett följande presidium:

Kenneth G Forslund (S), ordförande

Allan Widman (FP), vice ordförande

Stockholm den 17 november 2015

Martin Brothén

Lars Franzén

Kanslichef utrikesutskottet

Kanslichef försvarsutskottet

Bilagan hade följande lydelse:

Deputerade

(S) Kenneth G Forslund
(M) Hans Wallmark
(S) Åsa Lindestam
(M) Karin Enström
(S) Olle Thorell
(SD) Björn Söder
(M) Lena Asplund
(S) Kent Härstedt
(C) Daniel Bäckström
(MP) Pernilla Stålhammar

Suppleanter

(S) Pyy Niemi
(M) Jan R Andersson
(S) Peter Jeppsson
(M) Margareta Cederfelt
(S) Krister Örnfjäder
(SD) Jeff Ahl
(M) Lotta Olsson
(S) Alexandra Völker
(C) Kerstin Lundgren
(MP) Jakop Dalunde

Prot. 2015/16:31
20 november

(M)	Sofia Arkelsten	(M)	Göran Pettersson
(S)	Maria Andersson Willner	(S)	Anders Österberg
(SD)	Roger Richtoff	(SD)	Mikael Jansson
(FP)	Allan Widman	(FP)	Birgitta Ohlsson
(V)	Stig Henriksson	(V)	Hans Linde
(KD)	Mikael Oscarsson	(KD)	Sofia Damm
(S)	Kalle Olsson	(S)	Paula Holmqvist

Promemorian lades till handlingarna.

§ 2 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Roland Utbult* (KD) avsagt sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Moderaternas riksdagsgrupp anmält Jenny Petersson som suppleant i finansutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i finansutskottet
Jenny Petersson (M)

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:142

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:142 Omställningsstöd
av Lotta Finstorp (M)

Interpellationen 2015/16:142 Omställningsstöd av Lotta Finstorp (M) kan inte besvaras inom tidfristen. Skälet till dröjsmålet är hastigt påkommet förhinder.

Stockholm den 19 november 2015

Socialdepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:176 Handläggningstiderna för vapenlicenser
av Krister Hammarbergh (M)

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 december 2015.

Stockholm 17 november 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2015/16:177

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:177 Digitalt ansökningsförfarande för licenser
för jaktvapen och vapen för prickskytteändamål

av Krister Hammarbergh (M)

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 december 2015.

Stockholm 17 november 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2015/16:179

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:179 Regelverket för tillståndsgivning för va-
penförvaring

av Krister Hammarbergh (M)

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 december 2015.

Stockholm 17 november 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2015/16:180

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:180 Det europeiska vapenpasset

av Krister Hammarbergh (M)

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 18 december 2015.

Stockholm 17 november 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:190 Återinförande av beredskapspolis
av Mikael Oscarsson (KD)

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 11 december 2015.

Stockholm 17 november 2015

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2015/16:3269 till justitieutskottet

2015/16:3266 och 3267 till socialförsäkringsutskottet

EU-dokument

KOM(2015) 496 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 14 januari 2016*.

Svar på
interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2015/16:181 om åtgärder vid en eventuell militär kris i Baltikum

Anf. 1 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Allan Widman har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att Sverige, vid en militär kris i Baltikum, ska underlätta tillförseln av militär hjälp från Nato.

Den svenska säkerhetspolitiken ska, inom ramen för målen för vår säkerhet, förebygga krig och framväxten av hot mot svensk, nordisk och europeisk säkerhet. Sverige har såväl möjlighet som ansvar att påverka utvecklingen i Östersjöområdet. Genom utveckling och fördjupning av bi- och multilaterala försvarssamarbeten bidrar Sverige till att stärka säkerheten i vår region. Det skapar en förutsägbarhet, främjar fredlig utveckling och höjer tröskeln för militära incidenter och konflikter.

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Den militära alliansfriheten bidrar till stabilitet i närområdet och ger oss handlingsfrihet. Sveriges säkerhets- och försvarssamarbeten utvecklas tillsammans med Finland, de övriga nordiska länderna och de baltiska länderna, samt – inom ramen för EU – med FN, OSSE, Natos partnerskap och den transatlantiska länken. Dessa samarbeten kompletterar och stärker varandra och stärker säkerheten i vår del av världen.

Svaret på Allan Widmans fråga är tvådelat. Dels handlar det om de åtgärder Sverige vidtar i fredstid, dels om de faktiska åtgärderna i händelse

av en militär kris i vårt närområde, till exempel i något av de baltiska länderna.

Vad gäller faktiska åtgärder vid en eventuell militär kris i Baltikum vill jag vara tydlig. Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder. Det går inte att se militära konflikter i vårt närområde som skulle påverka endast ett land. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige bör därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd. Exakt utformning av åtgärder måste anpassas till varje enskild situation.

Inom ramen för ansatsen att utveckla försvarssamarbeten i regionen har jag under hösten fört enskilda samtal med samtliga baltiska försvarsministrar. Vi har bland annat diskuterat utökade möjligheter till övnings- och träningsverksamhet samt svenska bidrag till Natos kompetenscenter för cyberförsvar i Estland respektive strategisk kommunikation i Lettland och till fördjupade bilaterala samarbeten med Estland, Lettland och Litauen. Ett ramavtal har under hösten tecknats mellan Sverige och Polen. Inriktningen är att fördjupa den strategiska dialogen och fördjupa bilateralt samarbete.

Det samförståndsavtal med Nato om världsstöd som Sverige undertecknade i september 2014 syftar till att säkerställa att Sverige som världland ska kunna lämna effektivt stöd för militär verksamhet på vårt territorium i samband med övningar, krishanteringsinsatser eller andra insatser. Avtalet bygger helt och hållet på frivillighet mellan parterna, vilket innebär att det blir tillämpligt endast i de fall Sverige först skulle fatta ett nationellt beslut om militärt samarbete med Nato i något avseende.

Avtalet skulle kunna användas över hela skalan av situationer, från fred och kriser till krig, och skulle komma att förenkla det redan pågående övningsarbetet med Natos medlemsländer. Avtalet förutsätter vissa lagändringar för att Sverige ska kunna uppfylla samtliga åtaganden. Dessa bereds nu inom Regeringskansliet.

Försvarsbeslutet som riksdagen godkände i juni i år tar sin utgångspunkt i Sveriges militärstrategiska läge. Med tanke på utvecklingen i Östersjöregionen är militär närvaro på Gotland av särskild strategisk betydelse i förhållande till Baltikum. Under nästa inriktningsperiod förstärks det svenska försvaret. Detta inkluderar förstärkningen av den militära närvaron på Gotland, inklusive luftvärn, som kompletteras med en intensifierad övningsverksamhet på och omkring Gotland.

Anf. 2 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Bakgrunden till min interpellation är det besök här i Stockholm som Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg genomförde för en dryg vecka sedan. Generalsekreteraren träffade då bland annat ledamöterna i försvars- och utrikesutskotten.

Av all den information som gavs uppehöll sig generalsekreteraren vid det faktum att det nu när ryskt luftvärn med lång räckvidd har utplacerats i enklaven Kaliningrad är en mycket smal korridor mellan det militärt alliansfria Sverige och just Kaliningrad. Det är en mycket smal korridor genom vilken Nato eventuellt kan komma att behöva tillföra militär hjälp till de baltiska staterna.

Prot. 2015/16:31

20 november

Svar på
interpellationer

Jag grundar min fråga till försvarsministern på den solidaritet Sverige uttrycker med EU:s medlemsstater och de nordiska länder som står utanför EU. Den är närvarande på två sätt – inte bara genom den så kallade solidaritetsklausulen, försvarsklausulen, i Lissabonfördraget utan också genom den ensidiga solidaritetsförklaring vi har riktat mot EU och övriga Norden innan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Både jag och försvarsministern kunde i går höra hur Margot Wallström inför det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet villkorade den svenska solidariteten med just vår militära alliansfrihet. Det var inte bara solidaritetsklausulen, där det finns en uttrycklig reservation, utan utrikesministern menade att samma reservation gäller vår ensidiga solidaritetsförklaring.

Det svar försvarsministern nu har gett, och som jag är tacksam för, bekräftar regeringens hållning. För Sverige är solidaritet uppenbarligen ett val, herr talman, och inte någon skyldighet. Försvarsministern betonar också att militär alliansfrihet ger oss just handlingsfrihet. Detta gör han innan han räknar upp den imponerande lista av samarbeten som Sverige i dag försöker underhålla på olika sätt. Det gäller Finland, de övriga nordiska länderna, de baltiska staterna samt – inom ramen för EU – FN, OSSE, Natos partnerskap och den transatlantiska länken.

Min poäng är dock följande, herr talman: Så länge vi villkorar vår solidaritet kommer våra samarbetspartner att göra detsamma. När det inte finns något verkligt förtroende och när det inte finns bindande skyldigheter i våra samarbeten kommer ingen att vilja investera i dem.

På ett ställe i svaret sägs det att en militär konflikt i vårt närområde inte bara kommer att påverka ett land. Så brukar socialdemokrater uttrycka sig när de hyser en förhoppning om att Sverige på något sätt kan komma i vägen när Nato eller någon annan ska undsätta tredje land. Man hoppas på att få hjälp fastän man står utanför den verkliga solidariteten.

Herr talman! Jag kan inte låta bli att ibland dra slutsatsen att svensk säkerhetspolitik vilar på och utgår från föreställningen att inget ont någonsin kan inträffa i vårt land.

Anf. 3 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Man kan fundera på vad det egentligen är som Allan Widman försöker åstadkomma här. Plötsligen blir det stora frågor av att militär alliansfrihet står före uppräknningen av saker vi gör tillsammans med andra länder, och det blir djupsinniga analyser och viktningar av varje millimeter i detta.

Det vi gör är precis det som Försvarsberedningen i första skedet redovisade i maj 2014 och det som står i inriktningspropositionen som riksdagen har ställt sig bakom i en bred politisk överenskommelse. Vi har en plan för att höja den militära förmågan fram till 2020, samtidigt som vi fördjupar alla våra samarbeten.

Det är ingen som hyser några fromma förhoppningar om vare sig det ena eller det andra, utan det är bara att konstatera hur världen ser ut och vad som händer i vår nära omvärld. Sedan försöker vi agera därefter. Det är liksom ingen terapeutisk verksamhet att vi nu har genomfört ett stort antal övningar där även baltiska länder har varit inblandade. Övningsverksamhet innebär en säkerhetspolitisk signal, men det är också övningar med militära resurser som skulle kunna användas, om man så bestämde, i ett

givet läge. Det ligger alltså en skarp del i det här i förlängningen. Det är själva poängen med detta.

Det är ingen liten sak att vi nu ska gå vidare in i Cyber Defence Center of Excellence i Tallinn och att vi ska bereda möjligheten att gå in i Stratcom i Riga. Polensamarbetet har vi nu förstärkt reellt med ett avtal som kommer att omfatta både övningsverksamhet och materielsamarbete. Vi har sedan gammalt utbildningssamarbete med de baltiska länderna. Så det pågår här mycket omfattande verksamheter.

Hur man sedan agerar i en reell krissituation avgörs av hur krissituationen ser ut. Den formulering som vi använder, att flera länder förmodligen kommer att drabbas, är ingen formulering som är specifik för socialdemokrater, utan den är förankrad i både Förvarsberedningen och inriktningspropositionen och behöver omfatta ett brett fält i Sveriges riksdag.

Den här typen av försök att förklara begrepp är jag inte beredd att ställa upp på. De begrepp vi rör oss med har en bred förankring i riksdagen och i tidigare långvarigt arbete mellan partierna.

Det samarbete vi nu bygger är främst ett sätt att förebygga och stabilisera, så att vi inte ska hamna i olika typer av konfliktsituationer. Det spelar en viktig roll att man gör sådana saker. I det svensk-finska samarbetet går vi till och med bortom fredstida förhållanden i våra planer och skapar optioner och handlingsfrihet att använda den typen av möjlighet om olyckan skulle vara framme. Det är också ett sätt att höja tröskeln.

I jämförelse med de åtta åren av borgerligt regerande kan vi konstatera att vi har flyttat fram positionerna rätt rejält när det gäller att öppna upp för olika saker och fördjupa olika typer av samarbeten, och dessutom göra det på ett aktivt sätt.

Vi har också en process med USA där vi nu tittar på en road map för fördjupat samarbete enligt fem punkter. Det är inte något specifikt för socialdemokrater, utan det är också förankrat i ett brett riksdagsbeslut som i sin tur grundar sig på det som Förvarsberedningen sa. Jag skulle nog vilja uppmana Widman att ha lite mer respekt för den plattform som riksdagen utgör i det här sammanhanget.

Anf. 4 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Jag menar inte att brista i respekt. Jag respekterar andra partiers ställningstaganden. Men försvarsministern måste också respektera att Folkpartiet och undertecknad inte var en del i de säkerhetspolitiska slutsatser som Förvarsberedningen lade fram för drygt ett och ett halvt år sedan. Vi var inte heller ett av de partier som medverkade till att rösta igenom inriktningsbeslutet i Sveriges riksdag. Det är korrekt att försvarsministern inte ensam svarar för de här formuleringarna utan det gör också en lång rad andra partier, dock inte mitt.

Jag skulle vilja passa på tillfället att ställa en fråga till försvarsministern, eftersom han var i kammaren i går när Margot Wallström uttolkade Sveriges ensidiga solidaritetsförklaring. Den har ju, herr talman, som jag nämnde i mitt inledande anförande ingen uttrycklig reservation med hänvisning till militär alliansfrihet. Faktum är att i sitt svar citerar försvarsministern denna ensidiga solidaritetsförklaring. Min fråga är: Är det också försvarsministerns uppfattning att den militära alliansfriheten villkorar till exempel den solidaritet som regeringen nu sagt att man vill visa gentemot bland annat Frankrike?

Prot. 2015/16:31
20 november

Svar på
interpellationer

Herr talman! Det är naturligtvis väldigt bra med samarbeten på ett allmänt plan. Man lär känna varandra, man lär känna varandras utrustning, materiel, insatsregler, övningsförhållanden och mycket annat. Men min poäng är att när omvärldsläget nu snabbt försämras är det en lång rad länder som sätter sig ned och faktiskt planerar för ett försvar, en del enskilt, andra kollektivt. Om Sverige då har den inställning som uttrycks av försvarsministern som att man från svensk sida skulle kunna – mycket tydligt konditionalis – hjälpa till, kan ju detta aldrig läggas till grund för vare sig de baltiska staternas contingency planning, Finlands försvarsplanering eller Natos planering. Man vet helt enkelt inte hur Sverige i ett allvarligt läge, som nu tyvärr rycker allt närmare, kommer att agera.

Jag hade en fråga till försvarsministern om hur försvarsministern uttolkar den ensidiga solidaritetsförklaringen, och jag vore mycket tacksam om han kunde ge mig ett svar på den.

Anf. 5 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Allan Widman för gärna ned resonemanget till att vi är isolerade och inte ställer upp på någonting, och att det mesta är tveksamt.

I måndags var jag på försvarsministermöte i Bryssel där den franske försvarsministern begärde hjälp, stöd och assistans av övriga europeiska länder enligt Lissabonfördraget 42.7. Det är första gången som det prövas över huvud taget. Jag sa på regeringens uppdrag ja till detta, precis som de andra gjorde. Nu förväntar vi oss en beskrivning från Frankrike av vad det är de önskar. Det hoppas jag och är rätt säker på att vi får inom en snar framtid. Därefter får vi ta ställning till vad vi ska göra i det läget.

Jag förutsätter att vi kommer att delta i någon form av antingen militär eller civil verksamhet eller en kombination av dessa. Det får vi se. Olika länder kommer att göra olika saker. Men det här är ju den reella prövningen av EU-fördraget. Och vi, precis som de andra länderna, bejakar Frankrikes förfrågan. Det tycker jag är självklart.

Vad visar då detta? Jo, det visar att man utifrån uppkommen situation måste ta ställning till vad man ska göra. Det går inte att säga att man kommer att göra på exakt detta sätt när krisen väl är där, för man vet inte exakt hur den ser ut. Däremot kan man förbereda sig på olika typer av scenarier. Man kan förbereda sig på agerandesätt, men man kan inte säga att exakt så här blir det.

För att underlätta att ge och ta emot hjälp i en krissituation förbereder vi också värdlandsavtalet med Nato, och jag hoppas att vi ska kunna komma tillbaka till riksdagen med det under nästkommande halvår. Det är också ett sätt att förbereda sig.

Alla övningar vi genomför viktas jag och Allan Widman nog på lite olika sätt. Jag ser dem som realiteter i en säkerhetspolitisk strategi. Varje övning, stor som liten, har en betydelse och knyter samman detta på olika sätt. Att vi börjar bygga upp en verksamhet på Gotland igen ser jag också som en del i en säkerhetspolitisk strategi som har en direkt betydelse även för de baltiska länderna.

Vi gjorde en uppgörelse i riksdagen om ett mekaniserat kompani och ett stridsvagnskompani, och vi har en del andra resurser på Gotland. Vi har genomfört en omfattande övning med ca 1 000 personer, och även luftvärnet hade en frontsituation. Vi kan behöva göra mer på Gotland i framtiden, men det vi har beslut på håller vi på att genomföra och bygga upp.

Vi kan diskutera historien i detta, som jag inte har varit delaktig i. Men framtiden kan vi påverka.

Utifrån rådande säkerhetspolitiska läge är det nödvändigt att genomföra detta. Det noteras också att Sverige förflyttar sin position. Det är viktigt och har betydelse även för de baltiska staterna.

Allt det vi gör med incidentberedskapen och suveränitetsförsvaret har betydelse också för dessa länder vad gäller det som dagligen pågår i Östersjön och i vårt närområde.

Utifrån mina kontakter kan jag konstatera att vi har djupa relationer med de baltiska länderna och mycket djupa relationer med Finland. Det finns en process där vi successivt fördjupar detta samarbete. Jag vill i sammanhanget också peka på värdlandsavtalet med Nato.

Allt detta kan vi göra utifrån en alliansfri position. Är olyckan får vi se vem som gör vad i det läget.

Anf. 6 ALLAN WIDMAN (FP):

Herr talman! Det var bra att den förra regeringen 2009, bland annat genom Folkpartiets försorg, placerade ett stridsvagnskompani på Gotland.

Det är bra att Peter Hultqvist trycker på för att det ska komma ett mekaniserat kompani, kontinuerligt anställt, till denna ö. Jag instämmer helt i det han säger om att det behöver göras mer, för de förbandstyper som finns på Gotland kommer först att kunna göra verkan när en eventuell motståndare har stigit i land. Det är inte så bra, för då är det oändligt mycket svårare att hantera honom.

Försvarsministern säger att när Frankrikes förfrågan kommer får vi se vad vi kan göra. Jag kan inte annat än att uppfatta att Sverige i denna stund när solidariteten så väl behövs i Europa fortsätter att reservera sig och vara grumligt med vad som är våra skyldigheter, både enligt solidaritetsklausulen och enligt vår egen ensidiga solidaritetsförklaring.

Herr talman! Detta är mycket olyckligt. När vi nu för första gången tillämpar dessa statuter i Lissabonfördraget kommer inte bara Europa utan hela världen att noga följa hur varje medlemsland tolkar de förpliktelser man har. Jag hade hoppats att Sverige skulle vara helt klockrent här.

Herr talman! Ett exempel på ett tydligt agerande var när Nederländerna bara några dagar efter terrordådet i Paris sa: Om Frankrike är i krig är också Nederländerna i krig.

Denna tydlighet har så här långt inte präglat den svenska regeringen.

Anf. 7 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Herr talman! Allan Widman säger att den förra regeringen placerade ett stridsvagnskompani på Gotland. Det ligger nog lite vid sidan av sanningen. Man placerade 14 stridsvagnar på Gotland. Men sedan är det en fråga om personal, och personal placerar vi där genom det beslut som vi nu har fattat. Det blir också ett mekaniserat kompani.

Vi bygger upp en enhet på Gotland där personalen ska vara. Det finns personal knuten till stridsvagnarna, men de befinner sig på annan plats. Nu ska vi bygga upp en stridsgrupp på Gotland, och det är en viss skillnad jämfört med det beslut som den förra regeringen fattade.

Allan Widman säger att Sverige reserverar sig. Vi har sagt entydigt ja till Frankrike. Frankrike ska presentera sin behovsbild för oss. Därefter ska vi komma överens om vad vi i så fall ska göra. Det är ett rent och tydligt agerande.

Jag vänder mig mot de lite sliriga formuleringar som nedtonar att vi har varit tydliga. Jag delar över huvud taget inte den bilden utan ser det som att man försöker förminska det vi har varit tydliga med. Det är märkligt att det ska behöva vara på det sättet.

Vi kommer att bjuda in de andra partierna och fortsätta diskussionerna. Vi hoppas på en bred uppgörelse i Sveriges riksdag om en insats i detta sammanhang. Även om det finns intresse av att försöka förminska regeringens agerande kommer vi att bjuda in och ha en öppen attityd, och jag hoppas som sagt på ett brett stöd i Sveriges riksdag så småningom.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:163 om civilsamhället

Anf. 8 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Eva Lohman har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att ytterligare stärka civilsamhällets roll.

Civilsamhället är något av det viktigaste vi har i Sverige. Genom många människors engagemang blir vårt samhälle och vår demokrati starkare.

Drygt 53 procent av befolkningen gör ideella insatser, och den tid medborgarna lägger ned på insatser ökar, särskilt hos kvinnor. I snitt gör var och en av dessa ideella insatser ca 4 timmar i veckan.

Det faktum att så många människor engagerar sig ideellt är en enorm resurs för samhället men också avgörande för den enskilda individen. Det är något vi ska vara stolta över och som vi som beslutsfattare ska värna.

Föreningar, organisationer och sammanslutningar av olika slag har stor betydelse för den sociala sammanhållningen i samhället och kan bidra till att överbrygga samhällsklyftor och därmed stärka förutsättningarna för demokratin.

Samhällsarbetet måste bygga på tilltro till och respekt för invånarnas eget engagemang och invånarnas egna organisationer.

Grunden för att det civila samhället ska kunna spela en aktiv roll i demokratin, både i sin röstbärande funktion och i sin dialog med staten, är att det finns goda och långsiktiga förutsättningar för organisationerna att bedriva såväl verksamhet som organisationsutveckling.

Ett starkt, mångfasetterat och engagerat civilsamhälle är omistligt i en demokrati. Omständigheter som försvårar för det civila samhället att vara en aktiv del av demokratin kan handla dels om resursbrist, dels om olika typer av barriärer som påverkar organisationernas insyn i och tillträde till offentliga beslutsprocesser.

Med anledning av detta gav regeringen ett tilläggsdirektiv till Utredningen för ett stärkt civilsamhälle (U 2014:04) att utredaren ska föreslå hur det civila samhällets villkor kan stärkas så att dess roll i demokratin kan värnas och utvecklas (dir. 2015:38).

Med hänvisning till den skrivning i budgetpropositionen som Eva Lohman citerar vill jag också belysa en annan insats för att stärka civilsamhällets roll.

Det civila samhällets organisationer sitter ofta på kunskap och expertis i sakfrågor som regeringen skulle behöva få del av på ett mer effektivt sätt. Regeringen har därför i samråd med det civila samhället tagit fram utkast till en modell för sakråd som nu ska prövas inom Regeringskansliet under våren.

Denna modell är tänkt att användas för att skapa en enhetlig struktur för regeringens samverkan och dialog i olika sakfrågor där organisationernas kunskap och erfarenheter är viktiga att få med i beredning av en fråga inom ett politikområde, till exempel vad avser problemformulering eller överväganden om möjliga alternativ. Modellen kan också användas när en fråga kräver mer tid än ett isolerat möte eller en uppvaktning hos statsrådet.

Sakrådsmodellen bygger på de sex principerna för politiken för det civila samhället och på den europeiska koden för idéburna organisationers medverkan i beslutsprocessen.

Jag delar Eva Lohmans ansats: Kulturen är en viktig kraft för ett mer hållbart samhälle. Alla goda krafter behöver i dessa dagar samlas för att möta de utmaningar Sverige står inför. Här spelar kulturen en mycket viktig roll men även det civila samhället och människors engagemang.

Vi har de senaste månaderna verkligen sett hur många människor sluter upp för det grundläggande värdet att alla människor är lika mycket värda och att alla som behöver skydd från förföljelse och förtryck ska få det.

I den situation som nu råder är det även viktigt att vi på bästa sätt kan ge de människor som kommer hit trygghet vid ankomst och sammanhang och mening.

De förslag som kommer från Utredningen för ett stärkt civilsamhälle kommer vi att behandla för att fortsätta att stärka civilsamhället så att det civila samhället kan spela en ännu större roll i de utmaningar vi har framför oss och i vårt gemensamma Sverige.

Anf. 9 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag tackar kulturministern för svaret.

Jag delar kulturministerns syn på det civila samhället och dess organisationer. De är oerhört viktiga för vårt samhälle, ur demokratisk synpunkt, ur delaktighetssynpunkt och så vidare.

Inte minst under de senaste månaderna, då många asylsökande har kommit till Sverige, har vi sett hur bra det civila samhället fungerar. Hade vi klarat denna utmaning om vi inte hade haft alla goda krafter från organisationer och föreningar som ställt upp?

Det gläder mig att den migrationsöverenskommelse som regeringen gjort gav 105 miljoner extra till civilsamhället och dess organisationer.

Bakgrunden till att jag ställde interpellationen är dels det tilläggsdirektiv som ska presenteras i februari och som handlar om att ytterligare stärka civilsamhällets roll, dels migrationsöverenskommelsen, som jag hoppas ska komma många människor till del. Det är 105 miljoner till framför allt nyanlända eller asylsökande. Det är bra med samarbete ibland.

Men jag har en liten fundering: Vad exakt ska de 105 miljonerna användas till, hur ska pengarna fördelas och vem som ska göra det?

Anf. 10 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag tackar riksdagsledamot Lohman för frågorna.

Jag delar ledamotens syn. Det civila samhället är viktigt. Det civila samhället har under de senaste månaderna verkligen visat vilken kraft det är och hur viktiga, kanske avgörande, dess organisationer är för Sverige.

Den överenskommelse som träffades mellan regeringen och Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna den 23 oktober innebär bland annat att det civila samhällets organisationer erhåller hela 200 miljoner i engångsmedel.

Medlen kommer att fördelas mellan det civila samhällets olika delar. Idrotten kommer att få sin del, folkbildningen kommer att få sin del och det civila samhällets organisationer – mer samlat – kommer att få sin del.

Precis som Lohman beskriver rör det sig om delar av de 200 miljonerna. Just nu arbetar vi med fördelningen av medlen. Det är centralt att de kommer till rätt organisation, som har möjlighet att växla upp och göra det bästa av pengarna.

Det är skattepengar som vi i en bred överenskommelse mellan alla demokratiska partier i riksdagen ser som en viktig insats för det Sverige vi vill bygga och där det civila samhället spelar en viktig roll.

Det är ännu inte helt klart hur fördelningen kommer att se ut. Täta och intensiva diskussioner pågår, och jag kommer att få anledning att återkomma och kommunicera om detta med riksdagsledamoten och förhoppningsvis hela riksdagen inom kort.

Anf. 11 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Vi har 200 000 organisationer i Sverige. Vi är 9,5 miljoner invånare, och över 80 procent av oss är med i minst en förening. Det finns alltså en oerhörd kraft i vårt samhälle.

Jag kommer osökt att tänka på gåvoavdraget, som år 2014 gav 1,5 miljarder kronor till civilsamhällets godkända organisationer, vilket var en rejäl ökning jämfört med 2013. Det var 820 000 människor som gav.

Tänk vilket komplement till det offentliga livet det hade varit om dessa pengar hade kunnat komma samhället till del nu. De hade kunnat stärka människors makt och gynna all kraft som finns i civilsamhället. 1,5 miljarder kronor är väldigt mycket pengar – lite för mycket för att man ska kunna säga att det är ett komplement till de 105 miljonerna till civilsamhället.

Jag saknar gåvoavdraget. Jag tycker verkligen att det är synd att det tas bort. Det var ett uttryck för människors vilja att hjälpa varandra och stå upp för vårt samhälle.

Tycker kulturministern att gåvoavdraget i dag, i den situation vi har med tusentals människor som kommer varje vecka, hade varit ett bra komplement till civilsamhällets organisationer och frivilligarbetarna i dag?

Anf. 12 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Regeringen och jag är övertygade om att människor i Sverige ger därför att de vill, inte för att få skatteavdrag. Det har människor i Sverige manifesterat under det senaste året.

Många av civilsamhällets organisationer har slagit rekord i insamlade medel. Vi är övertygade om att människor ger av helt andra anledningar än att de ska få skatteavdrag.

Det är viktigt för regeringen att vi har en aktiv civilsamhällespolitik och att vi gör verklighet av de ord som vi trycker på och lyfter hela tiden. Vi menar att det civila samhällets organisationer spelar en stor och viktig, kanske avgörande, roll för Sveriges nutid och framtid.

Vi stärker därför det civila samhället, bland annat genom det arbete mot rasism som bedrivs intensivt av mitt departement. I en handlingsplan mot rasism som vi kommer att presentera under nästa år har vi en tät dialog med det civila samhällets organisationer.

De förslag till aktiviteter som vi får hade aldrig blivit så bra och hade kanske heller inte kommit fram om det inte hade varit för det civila samhällets organisationer, där människor frivilligt samlas för att bidra till vårt samhälle.

Under de senaste åren har vi förstärkt insatserna för den interreligiösa dialogen. Efter det som har hänt i vår omvärld, nu i Paris en andra gång men också tidigare år, har hoten och hatet mot våra religiösa samfund ökat katastrofalt. Regeringen har därför sett det som oerhört viktigt att stärka de religiösa samfunden, som utgör en stor del av det civila samhällets organisationer.

I arbetet för och med nationella minoriteter har vi aviserat en översyn av lagen om nationella minoriteter. I den översynen är det civila samhällets organisationer viktiga aktörer därför att det är just de som representerar olika nationella minoriteter som har erfarenheter av och kan visa vilka förändringar som behövs för att lagen ska kunna bli bättre. De är alltså en viktig spelare i det förarbete vi nu bedriver.

Statsbidragen är viktiga. Via Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor fördelar svenska staten stöd och medel till många olika organisationer för att de ska kunna bedriva verksamhet, dels löpande verksamhet, dels projekt.

I budgeten för 2016 förstärker regeringen stödet till det civila samhällets organisationer på bred front, från hbtq-organisationer, funktionshindersorganisationer och kvinnojourerna till friluftorganisationer, idrottsrörelsen, antidiskrimineringsbyråer och studieförbund. Alla de olika förningarna får ökade anslag.

Att regeringen vidtar åtgärder för att stärka det civila samhällets roll är tydligt. Vi gör verkligen handling av alla de vackra orden.

Anf. 13 EVA LOHMAN (M):

Herr talman! Jag delar kulturministern syn på civilsamhället. Jag tycker också att det är oerhört viktigt. De olika organisationerna och förningarna ska ha medel så att de kan bedriva en meningsfull verksamhet. Det är självklart.

Men jag menar att gåvoavdraget hade varit ett komplement till detta. Det kanske hade inneburit ännu mer resurser för föreningarna, och det hade kunnat stärka framför allt frivilligarbetarna. Man hade kunnat satsa mer på det som det statliga bidraget inte räcker för, för det statliga, skattefinansierade bidraget är ju inte manna från himlen, utan det är begränsat.

Jag delar kulturministerns uppfattning. Men jag tycker fortfarande att det är synd att gåvoavdraget försvinner. Jag vet också att många trossamfund hade varit godkända gåvomottagare, och de hade kunnat utveckla och jobba mer med sin verksamhet. Det behöver de. Det ligger 10 miljoner till trossamfunden i den här budgeten.

Jag ser fram emot att tilläggsdirektivet presenteras i februari, för att se hur regeringen har tänkt göra för att stärka civilsamhället ytterligare. Jag ser också fram emot att praktiskt se hur sakrådsmodellen för dialog och samverkan med civilsamhället kommer att fungera i praktiken.

Jag tackar kulturministern så mycket för svaret.

Anf. 14 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNE (MP):

Herr talman! Jag vill tacka riksdagsledamot Lohman för den ställda interpellationen och för ett bra samtal.

Som jag har nämnt tidigare gör regeringen mycket för att stärka det civila samhället. Vi stärker förutsättningarna för det civila samhällets organisationer i arbetet med mottagande och etablering av nyanlända i vårt land, och vi har konstant dialog med det civila samhällets organisationer. Det är en dialog som under det senaste året har intensifierats och stärkts och också öppnat och berett för en bättre dialog och ett ökat förtroende mellan regeringen och det civila samhällets organisationer, något som vi menar är avgörande för att det civila samhället ska kunna leva upp till den betydelse och den potential som det civila samhällets organisationer har.

Vi inväntar som sagt en utredning om hur det civila samhället ska stärkas. Dan Ericsson kommer att lämna över utredningen till regeringen inom kort.

Sammanfattningsvis vill jag betona vikten av att inte ta det civila samhällets organisationer för givna. Det kanske är enkelt att tänka sig att det rullar på. De står för mycket av det som är viktigt och som många människor som kommer till vårt land behöver just nu. Från det offentliga sida och från regeringens sida är vi mycket måna om att inte utnyttja det civila samhället utan verkligen bereda väg för att de olika organisationerna i det civila samhället ska kunna utvecklas och bedriva sin verksamhet utifrån sina stadgar, utifrån sin idé om varför de har bildats. Om vi lyckas hålla den balansgången – respektera det civila samhällets organisationer och deras olikheter – är jag övertygad om att vi har alla möjligheter att bli ett oerhört starkt Sverige som står sig också i en oviss framtid.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 15 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Helena Bouveng har frågat finansminister Magdalena Andersson om regeringen planerar att offentliggöra någon handlingsplan eller analys av hur målsättningen om Europas lägsta arbetslöshet 2020 ska uppnås. Jenny Petersson har frågat mig hur jag anser att regeringens budgetproposition ska kunna bidra till att nå arbetslöshetsmålet 2020 när den höjer trösklarna till arbetsmarknaden och när Svenskt Näringsliv med flera varnat för att den leder till färre jobb.

Den första interpellationen har överlämnats till mig. Jag besvarar båda interpellationerna i ett sammanhang.

I OECD:s senaste Economic Outlook, som publicerades i början av november, konstateras att den ekonomiska tillväxten i Sverige kommer att öka i god takt de närmaste åren, samtidigt som sysselsättningen fortsätter att stiga och arbetslösheten fortsätter att sjunka. OECD konstaterar att arbetslösheten under senare tid har minskat i snabbare takt än förväntat. En viktig slutsats i rapporten – en slutsats som regeringen delar – är att kompetenshöjande insatser kommer att vara avgörande för att sysselsättningen ska kunna fortsätta att öka framöver, inte minst bland grupper med svag ställning på arbetsmarknaden.

Den förra regeringen lämnade efter sig en hög arbetslöshet som dessutom är ojämnt fördelad i befolkningen. Inte minst är den hög bland personer utan fullföljd gymnasieutbildning. Trots en hög arbetslöshet är antalet lediga jobb fler än någonsin tidigare. Det är en tydlig signal att många företag inte lyckas finna den kompetens de efterfrågar. Många arbetslösa saknar helt enkelt den kompetens som efterfrågas på dagens arbetsmarknad. I längden är detta skadligt för Sveriges konkurrenskraft och ekonomins tillväxtpotential.

För att motverka matchningsproblemen på arbetsmarknaden, få en god ökning av sysselsättningen och minska den höga arbetslösheten måste vi investera i Sverige. Investeringar i jobben görs inom regeringens jobbagenda, som består av tre delar: investeringar i kompetens och matchning för att rusta människor att ta de jobb som växer fram, en aktiv näringspolitik för fler och växande företag och investeringar i infrastruktur, fler bostäder och klimatomställning. Totalt har regeringen i vårpropositionen för 2015 och budgetpropositionen för 2016 presenterat investeringar för jobb som sammantagna uppgår till drygt 14 miljarder kronor för 2016.

En av interpellanterna har frågat mig hur höjda arbetsgivaravgifter för unga, höjt tak i a-kassan och begränsat ROT-avdrag ska bidra till lägre arbetslöshet. Jag har tidigare i kammaren redogjort för regeringens ställningstagande gällande slopad nedsättning av socialavgifter för unga. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, konstaterar i en studie att nedsättningen av socialavgifter för unga generellt har haft små effekter på sysselsättningen i förhållande till dess kostnad. Nedsättningen tycks inte heller ha haft någon effekt för de grupper av unga som främst är i behov av stöd, det vill säga de med svag anknytning till arbetsmarknaden.

Regeringen genomför i stället reformer inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet för att underlätta för fler arbetslösa att komma i arbete. Fler arbetslösa får möjlighet att skaffa sig den utbildning som krävs för att ta de arbeten som växer fram. Snabbspåret påskyndar nyanländas etablering, så att fler snabbt ska få en fast förankring på arbetsmarknaden och få ett arbete som motsvarar den kompetens individen besitter. Satsningar på aktiva åtgärder för långtidsarbetslösa och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga leder till att deras möjligheter till arbete stärks. Höjd ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen höjer inkomstryggheten för individen vid eventuell arbetslöshet, värnar att försäkringen fungerar som en inkomstbortfallsförsäkring samt underlättar omställning och matchning på arbetsmarknaden. Förändringen av ROT-avdraget motiveras av att de pengar som frigörs till följd av denna förändring bland annat ska användas till att öka byggandet av nya bostäder.

Regeringen redogör i budgetpropositioner och vårpropositioner för den samlade bedömningen av hur regeringens reformer påverkar sysselsättningen och arbetslösheten. Sammantaget bedöms de åtgärder som föreslås i budgetpropositionen bidra till en högre sysselsättning och en lägre arbetslöshet de närmaste åren.

Samtidigt förändras verkligheten just nu snabbt inför våra ögon. Att så många människor nu tar sin tillflykt till Sverige undan krig och förtryck har på kort tid förändrat förutsättningarna radikalt efter att budgetpropositionen presenterades. Sveriges befolkning kommer att växa betydligt snabbare än tidigare förväntat, och det stora antalet asylsökande kommer framöver att påverka både arbetskraften och arbetslösheten. På kort sikt innebär det en utmaning för Sverige, men på längre sikt innebär det möjligheter för Sverige.

Anf. 16 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Att vi ska ha Europas lägsta arbetslöshet inom fem år var ett av Socialdemokraternas absolut skarpaste vallöften inför valet 2014. För ett tag sedan var det väl ungefär en halv miljon fler människor som skulle ha ett arbete att gå till. Vad siffran är i dag vet förmodligen varken arbetsmarknadsministern eller jag. Men vi kan väl ändå vara överens om att antalet är stort, och för att den rödgröna regeringen ens ska vara i närheten av att lyckas med det utlovade vallöftet krävs att regeringen lägger i växelspaken i framåtläge – inte backen – och dessutom lägger i en väldigt hög växel.

Än så länge har den rödgröna regeringen inte direkt rosat marknaden med hittills kända skatteförslag. De förslag som regeringen hittills har kommit med får tyvärr motsatt effekt och beräknas enligt Konjunkturinstitutet minska arbetsutbudet med 10 000–15 000 arbetstillfällen.

Även Svenskt Näringsliv har nu gjort en analys av förslagets effekter och bedömer att antalet jobb inom några år kommer att minska med drygt 25 000, inte minst inom handel och turism.

I kören stämmer också Finanspolitiska rådet in, som har rapporterat att ingenting tyder på att regeringen kommer att nå sitt mål om Europas lägsta arbetslöshet.

Herr talman! Som Sveriges enda arbetarparti är vi naturligtvis mycket oroade över att vi nu har en rödgrön regering som driver en skattepolitik som inte leder till fler jobb utan färre, och vars överordnade mål i princip är helt beroende av hur det går för andra EU-länder.

Det viktigaste för oss är hur många som har ett jobb att gå till i Sverige, inte om det är relativt sett fler eller färre än i Grekland.

Under Alliansens tid skapades 350 000 nya arbetstillfällen. Reformagendan var stor, och det gick snabbt. Ska vi klara vår gemensamma välfärd är det absolut nödvändigt att fler, inte färre, människor har ett jobb att gå till, att fler vill jobba högre upp i åldrarna och att fler vill jobba en timme extra. Därför sätter vi jobben främst på vår politiska agenda. Jag har svårt att se att detsamma gäller för er med den rödgröna skattepolitiken.

Inte heller svenska folket tror det. En undersökning som Svenska Dagbladet gjorde tidigare i år visar att åtta av tio svenskar, och en majoritet av Socialdemokraternas egna väljare, inte tror att Socialdemokraternas viktigaste vallöfte om Europas lägsta arbetslöshet kommer att uppnås.

Men vad är arbetsmarknadsministerns uppfattning? I budgetpropositionen är det svårt att utläsa vad man själv har gjort för analys av eller handlingsplan för hur vi i Sverige med den jobbfientliga politiken ändå ska uppnå Europas lägsta arbetslöshet.

Alliansen redovisade under sin regeringstid sådana beräkningar. Varför gör inte den nuvarande regeringen det? Med tanke på de rödgrönas politik kan jag förstå om man är orolig i regeringen för att svart på vitt inför väljarna tvingas redovisa att den socialdemokratiskt ledda regeringen återigen levererar ett brutet vallöfte.

Anf. 17 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Det var stora ord i valrörelsen och även när regeringen tillträdde. Regeringen har framfört att 90-dagarsgarantin för unga med utbildningskontrakt och traineetjänster samt extratjänsterna för långtidsarbetslösa skulle vara bärande delar i arbetet med att nå lägst arbetslöshet i EU 2020.

Nu visar arbetsmarknadsministerns egen myndighet, Arbetsförmedlingen, att det finns betydande problem att skapa de platser som man tidigare har gjort prognoser för. Arbetsförmedlingen sänker nu förväntningarna på dessa åtgärder. I oktober reviderades antalet deltagare i de olika insatserna ned kraftigt.

Dessutom har medierna granskat detta och sett att en traineetjänst faktiskt hade registrerats i början av november.

När regeringen talar om investeringar i jobb, jobbagendor och arbetslöshetsmål klingar det väldigt fel i mina öron. I den egna budgetpropositionen kommer man själv fram till att den faktiskt dämpar antalet jobb och tillväxten i Sverige.

Lite tips från oppositionen är att man kanske borde fokusera på att ha ett jobb mål i stället för ett arbetslöshetsmål, eftersom detta arbetslöshetsmål inte uppnås och dessutom ger fel fokus och sågas av många.

Jag har i tidigare interpellationsdebatter fört fram att det har varit brister när det gäller jobbstreamning i regeringens arbete, och i budgetpropositionen saknas sysselsättningseffekter av framlagda förslag.

Arbetsmarknadsministern ska kunna hålla många bollar i luften, men vi kan hålla oss till två.

Ylva Johansson skriver i svaret ”att den ekonomiska tillväxten i Sverige kommer att öka i en god takt de närmaste åren samtidigt som sysselsättningen fortsätter att stiga och arbetslösheten fortsätter att sjunka”.

Ja, så sker för att Sverige tuffar på, men så sker trots att regeringens reformer bromsar detta. Det hade varit bättre med en annan politik.

Visst sker det en tillväxt, men det är inte tack vare regeringens reformer eller jobbpolitik. Snarare är det tvärtom, att regeringens reformer och jobbpolitik bromsar den.

Men om vi ska hålla oss till regeringens jobbmål och arbetslöshetsmål har till exempel ekonomiprofessor Lars Calmfors tidigare dömt ut dem. I veckan sa han att spiken i kistan nu kommer på grund av flyktingströmmen men att målen var omöjliga redan tidigare.

Ylva Johansson har gång på gång försvarat detta. Men i en intervju med henne i går verkade det som om regeringen tvingas överge jobbmålet. Det säger alltså Ylva Johansson själv.

Min fråga blir därför: Håller regeringen och Ylva Johansson fast vid jobbmålet?

Anf. 18 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Ibland undrar jag vilken verklighet Moderaterna lever i. Just nu har vi en mycket positiv utveckling på arbetsmarknaden. Arbetslösheten sjunker snabbare än vad de flesta bedömare hade väntat sig. Särskilt snabbt faller ungdomsarbetslösheten. Men även långtidsarbetslösheten, som under så många år med borgerligt styre har bitit sig fast på en mycket hög nivå, sjunker nu.

Det är tråkigt att Moderaterna inte gläds åt denna positiva utveckling på arbetsmarknaden utan i stället målar upp en bild av att utvecklingen skulle gå åt fel håll. Det gör den inte. Den går faktiskt åt rätt håll.

Arbetsmarknadspolitiken måste förstås anpassas till den verklighet som finns.

Det viktigaste för att lösa problemet med arbetslösheten är investeringar som leder till att det växer fram nya jobb och att nya företag kan starta och växa. Det andra som är viktigt är utbildningssatsningar för att de som är arbetslösa ska kunna rustas för att kunna ta de lediga jobben.

Under den gamla regeringens tid gjorde man anmärkningsvärda nedskärningar i fråga om utbildningsmöjligheterna. Resultatet blev också att mismatchen på arbetsmarknaden ökade, arbetslösheten ökade och ungdomsarbetslösheten ökade dramatiskt.

Nu har vi en motsatt utveckling. Det beror delvis på att vi har lagt om arbetsmarknadspolitiken för att kunna vara mer flexibla och anpassa oss till den verklighet vi har. Nu har vi en utveckling där allt fler, inte minst ungdomar, får jobb utan hjälp av arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det ser Moderaterna som ett misslyckande. Jag ser det som en framgång. Det är alldeles utmärkt att människor får arbete utan hjälp av arbetsmarknadspolitiska insatser.

Dock behöver vi arbetsmarknadspolitiken för de personer som inte får jobb självmant utan kanske behöver extra satsningar på utbildning, lönesubventioner eller andra typer av insatser. Det är klart att vi ska rikta arbetsmarknadspolitiska insatser till de personer som behöver dem bäst.

Nu sjunker ungdomsarbetslösheten mycket snabbt. Den är nu nere under 20 procent säsongsrensad. Den är ännu lägre om man tittar momentant. Den har sjunkit med mer än 3 procentenheter det senaste året. Det är fortfarande en hög nivå, och det finns fortfarande behov av stora insatser när det gäller framför allt de ungdomar som saknar gymnasiekompetens. Men det är självklart bra om fler ungdomar får jobb utan stöd av arbetsmarknadspolitiska insatser. Då kan vi styra om dessa insatser till andra grupper som kanske behöver dem bättre.

Herr talman! Verkligheten förändras snabbt. Det har blivit tydligt, inte minst under den här hösten. Efter att regeringen presenterade sin budgetproposition har hela situationen i Sverige förändrats dramatiskt i många avseenden.

Det är självklart en regerings uppgift att alltid kunna styra landet och laga efter det läge som gäller. Det betyder att arbetsmarknadspolitiken måste anpassas utifrån de nya förutsättningarna. De nya utmaningarna, med rekordmånga människor som söker och får skydd i Sverige i en mycket orolig och farlig tid i världen, kommer såklart att påverka vår möjlighet att nå vårt ambitiösa mål om Europas lägsta arbetslöshet.

Anf. 19 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Än så länge är det Alliansens skattepolitik som gäller. Sysselsättningsgraden är den högsta i Europa. Det är jag glad över. Den försiktiga konjunkturupphämtningen i vår omvärld öppnar för att fler människor kommer att ha ett jobb att gå till. Det kan vi se inte minst på ungdomssidan.

Vad gör då den socialdemokratiska regeringen? Jo, den löser morgondagens utmaningar med samma recept som tidigare. Det var inte särskilt framgångsrikt då och är förmodligen inte någon större framgångssaga i dag heller. Det handlar om höjda skatter på bredfront, att jobbskatteavdraget trappas av, att skiktgränsen för statlig skatt justeras upp, att löneskatten för personer över 65 återinförs, att sänkningen av arbetsgivaravgifter för unga tas bort helt, att ROT-avdraget försämras, att RUT-avdraget halveras och att bensin- och dieselskatten höjs. Det innebär totalt 36 miljarder kronor i skatter, varav 2 procent går tillbaka till näringspolitiken. Samtidigt går den stora delen faktiskt till bidrag.

Vad innebär då detta? Leder det till att fler jobbar om det lönar sig mindre att ha ett jobb? Blir det fler som utbildar sig om utbildning inte lönar sig? Blir det fler arbetade timmar om belöningen är liten? Blir det fler över 65 som stannar kvar på arbetsmarknaden om vinsten är marginal? Blir det fler som anställer unga om det blir dyrare? Blir det fler jobb om färre reparationer i våra bostäder görs? Blir det fler jobb om RUT-sektorn halveras? Blir det fler jobb om transportkostnader på landsbygden blir oerhört dyra?

Jag låter som en dysterkvist. Och det är precis vad jag är. Sverige behöver, inte minst i dessa tider, en skattepolitik som leder till att fler, inte färre, får jobb.

Tror Ylva Johansson att någon av de skattehöjningar som jag nyss nämnde leder till fler jobb i stället för färre? Diskuterade arbetsmarknadsministern med statsministern om dessa skattehöjningar skulle leda till fler eller färre jobb? Statsministern lovade trots allt i valrörelsen att han skulle fråga varje statsråd vid nya beslut om de skulle leda till fler eller färre jobb.

Fick Ylva Johansson den frågan, och vad blev i så fall Ylva Johanssons svar till statsministern?

Anf. 20 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Att jobben blir fler och att arbetslösheten sjunker på vissa håll är absolut glädjande. Men på vilket sätt kan detta tillskrivas regeringens politik? Arbetsmarknadsministern har vid flera tillfällen i den här kammaren beklagat sig över att regeringen varit tvungen att regera på Alliansens budget, på Alliansens politik.

Vilka insatser har lett till att arbetslösheten har sjunkit, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson? Det är min fråga, som jag vill ha ett konkret svar på.

Min kollega Helena Bouveng talade om unga. Många unga har fått sina första jobb i RUT- och ROT-branscherna. Här gör regeringen försämringar. Det varnar olika institut och professorer för. Det vi står här och diskuterar är att Sverige är på väg åt fel håll. Hur ska regeringen stå fast vid att uppnå EU:s lägsta arbetslöshetsmål till 2020 när den lägger fram reformer som försämrar chanserna för unga att få det första jobbet?

En annan grupp som det är tydligt att arbetsmarknadsministern har glömt bort är människor med funktionsnedsättning. Jag har inte sett reformer eller någon politik på detta område. Om fler ska komma i arbete måste vi också ha ett funktionshindersperspektiv inom arbetsmarknadsområdet. Det saknas helt och har varit frånvarande i debatten och på Arbetsmarknadsdepartementet.

Många som är arbetslösa och inskrivna på Arbetsförmedlingen har just en funktionsnedsättning. Det saknas förslag på hur människor med funktionshinder ska komma i arbete.

Jag upprepar min fråga så att jag kan få ett svar. Vilka insatser från regeringen har lett till att arbetslösheten har sjunkit?

Anf. 21 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Det förvånar mig lite att de moderata företrädarna som är här i kammaren slår sig för bröstet för att man tillsammans med Sverigedemokraterna lyckades skaka om det svenska samhället och utsätta Sverige för påfrestning när man för ett år sedan försökte obstruera regeringens möjlighet att få igenom sin budget. Man har sedan krupit till korset och mer eller mindre bett om ursäkt för det. Det är väl bra. Men då kan jag tycka att man kanske ska brösta sig lite mindre i den frågan i dag.

Påståendet att regeringen skulle regera på någon annan politik än sin egen är helt befängt. Det kommer arbetsmarknadsministern naturligtvis också att ta upp. Regeringen regerar självklart på sin egen politik.

Det som egentligen fick mig att begära ordet var några påståenden från Helena Bouveng. Hon sa bland annat att hon låter som en dysterkvist. Det kan vi låta dem som lyssnar på debatten avgöra. Jag skulle snarare vilja säga att Helena Bouveng låter som en gammelmoderat, med gammal politik och en gammal uppfattning om hur de problem som vi står inför ska lösas.

Det är inte konstigt att man har uppfattningen att det inte är relevant om det är fler eller färre arbetslösa i Sverige än i Grekland, som Helena Bouveng sa i sitt första anförande, när man företräder den politik som i

regeringsställning gav upphov till att Sverige jämfördes med just Grekland, Italien – de länder som fick stöd av Europeiska unionen. Tyska skattebetalare fick gå in och betala för Helena Bouvengs och Jenny Peterssons dåvarande regerings misslyckade politik. Det är därför slarvigt att uttrycka att det inte skulle vara relevant om Sverige har fler eller färre arbetslösa än Grekland.

Tyvärr fick de svenska ungdomarna betala ett högt pris för den nonchalans som Helena Bouveng ger uttryck för i talarstolen.

Anf. 22 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag har sagt det flera gånger här i kammaren, och jag säger det igen: Även om riksdagen röstade igenom en borgerlig budget har jag och regeringen från första dagen fört en socialdemokratisk och miljöpartistisk arbetsmarknadspolitik.

Från första dagen påbörjade vi en radikal förändring av arbetsmarknadspolitiken. Vi har inlett ett mycket omfattande och nära samarbete med Sveriges kommuner, ett mycket omfattande och nära samarbete med arbetsmarknadens parter och en radikal avreglering och omläggning av arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingen. Det märks också ute i verksamheten i dag.

Patrik Björck sa att Helena Bouveng är en gammelmoderat. Det låter faktiskt så. Hon ser skattepolitiken som det enda instrumentet som går att använda för att lösa samhällsproblem.

Jag tror att det är svårt att hitta någon ekonomiskt kunnig person som tycker att det vettigaste i ett läge då vi har ganska starkt drag i svensk ekonomi och ganska stark tillväxt av nya jobb är att stimulera ekonomin med ytterligare breda skattesänkningar.

I stället är det ju, precis som OECD visar, satsningar på utbildning som absolut är det som behövs. Redan under den sämre konjunkturen dömde de flesta ut den typen av generella skattesänkningar som riktades mot alla som var anställda eller redan hade ungdomar anställda, eftersom det var en reform som gav väldigt lite pang för pengarna. Den var dyr och ineffektiv.

Jenny Petersson säger att regeringen försämrar möjligheterna för unga att få sitt första jobb. Då vet man inte mycket om vad det är som gör att ungdomar får ett första jobb. Jag kan berätta för Jenny Petersson vad som är den stora skillnaden mellan de ungdomar som har relativt lätt att få sitt första jobb och de som har väldigt svårt att få det. Det är gymnasiekompetens som är den helt avgörande vattendelaren på arbetsmarknaden.

Utvärderingar har visat att generella skattesänkningar – till exempel nedsättning av arbetsgivaravgiften för ungdomar, som nu även Moderaterna numera har övergett – var en politik som inte hjälpte de ungdomar som saknade gymnasiekompetens. De blev lämnade i sticket. Precis som Patrik Björck sa hamnade vi i ett läge där Sverige under den gamla regeringen hade så hög ungdomsarbetslöshet att vi fick stöd från andra EU-länder för att bekämpa den.

Nu har vi lagt om politiken. Nu sätts allt fokus på att rusta ungdomar med den kompetens som krävs för att de ska komma in på arbetsmarknaden och bli kvar där.

Bostadsbristen är akut, den är omfattande och den är ett av de enskilt absolut största hindren mot en ytterligare ekonomisk tillväxt och en stark konkurrenskraft för Sverige. Det är nödvändigt att bygga bort bostadsbristen så att det kan bli en annan rörlighet på arbetsmarknaden för att företag ska kunna få tag i personer med rätt kompetens.

Man måste ifrågasätta om det är rätt prioritering att i det läget satsa alla skattepengar på att subventionera ombyggnad av verandor och kök. Regeringen gör en omprioritering. Det finns fortfarande subventioner för ombyggnad av verandor och kök, men de är inte riktigt lika generösa – detta för att man ska kunna frigöra arbetskraft och resurser för bostadsbyggande.

Herr talman! Till sist vill jag säga till Jenny Petersson att i mitt skriftliga interpellationssvar, som hon har haft tillgång till sedan i går, tog jag just upp insatserna för funktionshindrade på arbetsmarknaden.

Anf. 23 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Jag kan hålla med arbetsmarknadsministern om att den rödgröna regeringens skattepolitik är radikal och dessutom – vill jag lägga till – jobbfientlig.

Jag håller också med arbetsmarknadsministern om att Sverige står inför stora utmaningar. Ylva Johansson är nog som jag av den åsikten att ska vi klara av den här extraordinära situationen som vi befinner oss i krävs det också extraordinära åtgärder.

Dagens situation handlar väldigt mycket om tak över huvudet, men det kommer ju en morgondag när många nyanlända människor snabbt behöver komma in på svensk arbetsmarknad och hitta sin väg dit.

Jag tycker att det är bra att vi över blockgränserna har en överenskommelse, men jag tror att vi alla inser att det är långt ifrån tillräckligt.

Jag vet att Ylva Johansson tidigare har sagt att hon vill avskaffa RUT-reformen helt. Nu är förslaget att halvera den. I överenskommelsen har antalet tjänster som inbegrips utvidgats till att omfatta bland annat flytttjänster.

Oavsett vad man tycker om RUT-reformen kan inte ens Ylva Johansson säga annat än att den här lett till att 20 000 fler människor har fått ett arbete. Dessa människor står ofta långt bort från arbetsmarknaden och övervägande delen av dem är utrikes födda. Samtidigt är detta en vinst för statskassan.

Därför undrar jag om arbetsmarknadsministern i denna extraordinära situation är beredd att återinföra maxbeloppet på 50 000 kronor. Jag hoppas att vi har en arbetsmarknadsminister som kan lägga sina egna aversioner mot reformen åt sidan, så att de som nu flyr från krig kan ha ett jobb att gå till, att arbetsmarknadsministern kan vara med om att utveckla och inte avveckla en sektor som gör att nyanlända människor får ett jobb. På det viset kan de vara med och bidra till vår gemensamma välfärd.

Anf. 24 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Ylva Johansson pratar om gymnasiekompetens som om jag inte har förstått det. Det vittnar om politikens skillnader. Vi moderater har sett utvärderingarna av arbetsmarknadsutbildningens resultat. Det är därför som vi gör en satsning i det reguljära utbildningssystemet i stället för att satsa på arbetsmarknadsutbildningar. När man gör de satsningar

som Ylva Johansson efterfrågade så ger det resultat. Det är precis det som vi moderater vill göra, Ylva Johansson.

För att gå tillbaka till själva frågan som jag fick svaret på i går vid lunch står det ju att Ylva Johansson håller fast vid arbetslöshetsmålet. Ylva Johansson sa dessutom i veckan att så kanske inte var fallet. Jag ger Ylva Johansson all chans att här i riksdagens kammare svara på frågan: Står regeringen och Ylva Johansson fast vid arbetslöshetsmålet?

Det allra viktigaste som jag vill lyfta fram är att arbetsmarknadsministern vid ett flertal tillfällen här har beklagat sig över att man har regerat med Alliansens budget. Nu säger man att man inte har gjort det och att man för en arbetsmarknadspolitik. Men om man kollar vad det har kommit för propositioner på det området är resultatet obefintligt.

Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jenny Peterssons inlägg var lite förvirrat. Hon blandar ihop olika utbildningsformer. Vad den gamla regeringen gjorde var ju att minska möjligheterna för ungdomar att få gymnasiekompetens. Man stängde dörren i ansiktet på dem.

Sedan är det lite spännande att höra på Helena Bouveng. Hon tar i från tårna och säger att det krävs extraordinära åtgärder. Sedan vill hon skruva lite i RUT-avdraget. Det är där någonstans som det blir så bekymmersamt med dagens opposition. Jag förstår att interpellanterna ska interpellera, ifrågasätta, ställa frågor till regeringens företrädare, ställa krav och utnyttja riksdagens kontrollmakt över regeringen. Det är rimligt, och jag kritiserar inte detta på något sätt.

Men man tar i med sådana bröstitoner och säger att det krävs extraordinära åtgärder, vilket jag håller med om, och sedan skruvar man lite i en gammal reform. Inte ett ord har det kommit från Moderaterna – inte i denna debatt och inte heller tidigare – som visat att de har dragit några som helst slutsatser av sitt misslyckande under åtta år vid makten. Åtta år vid makten ledde till att matchningen på svensk arbetsmarknaden blev sämre, till att produktiviteten i Sverige sjunker och till att ungdomsarbetslösheten ökar. Detta borde man ju kunna dra några slutsatser av och inte bara komma med samma gamla moderata politik. När man själv anser att det krävs extraordinära åtgärder vill man skruva lite i en gammal reform.

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Till Jenny Petersson vill jag säga – vilket jag trodde att Jenny Petersson redan visste – att arbetsmarknadspolitiken styrs av regeringen genom förordningar och regleringsbrev. Samarbeten med parterna och kommunerna är ingenting som kräver några propositioner till riksdagen.

Från första dagen lade vi om hela arbetsmarknadspolitiken. Till exempel tog vi bort två tredjedelar av regleringarna i Arbetsförmedlingens regleringsbrev, vilket har större betydelse än de enskilda åtgärder som man kan vidta i arbetsmarknadspolitiken. Det ger dessutom frihet för professionella arbetsförmedlare att lägga om systemet så att man jobbar nära arbetsgivarnas behov.

Jag vill tacka Helena Bouveng för ett välkommet annat tonläge i det sista inlägget. Jag delar uppfattningen att vi står inför en extraordinär situation som kräver extraordinära åtgärder. Det är mycket välkommet att partierna i sådana lägen kan samlas och kanske lägga en del gammalt groll åt sidan för att ta itu med för Sverige väldigt stora utmaningar.

Jag förstår inte varifrån uppfattningen kommer att jag skulle ha gamla aversioner mot RUT-jobb. Det stämmer inte, tvärtom. Regeringen behåller RUT-reformen just därför att den har lett till att svarta jobb blivit vita och fler jobb kommit till. Det stämmer heller inte att vi skulle ha något förslag på att halvera RUT-avdraget. Den lilla sänkning vi gör av det högsta taket påverkar oerhört lite i RUT-reformen. Vi har nu dessutom tillsammans med andra partier föreslagit att man ska utvidga RUT-reformen. Man kan alltid föra en diskussion om hur skattepengar gör mest nytta i arbetsmarknadspolitiken, men det stämmer inte att regeringen halverar RUT och att jag har en aversion mot RUT-jobb.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:153 om integrationsministerposten

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Sotiris Delis har frågat statsministern hur han ser på regeringens behov av en integrationsminister.

Interpellationen har överlämnats till mig.

I regeringsdeklarationen framförde statsministern att idén med en integrationspolitik som är skild från jobb-, utbildnings- och välfärdspolitik är föråldrad. Integrationen är en angelägenhet inom varje politikområde och inom varje enskilt statsråds ansvarsområde.

Sedan regeringsdeklarationen har flyktingsituationen förändrats dramatiskt, inte bara för Sverige utan för hela EU. Den aktuella situationen föranleder nu i ännu högre grad att varje politikområde och varje statsråd i regeringen tar ansvar för att vi ska kunna möta de utmaningar som Sverige ställs inför. Det gäller såväl mottagandet av asylsökande, vilket just nu primärt är den stora utmaningen, som etableringen för dem som får uppehållstillstånd.

Boendelösningar för asylsökande står högt upp på regeringens agenda. Att säkra boende, en likvärdig skolgång och snabb etablering på arbetsmarknaden är viktiga förutsättningar för nyanländas etablering och integration. Regeringens etableringspolitik syftar till att nyanlända ska komma i arbete, få utnyttja de kompetenser och erfarenheter som de bär med sig och därmed ges möjlighet till självförsörjning och trygghet. Initiativ och insatser behöver dock ske samordnat för att ge största effekt. Det är naturligt att jag som arbetsmarknadsminister därför har ett samordnande ansvar för integrationsfrågorna. Etableringen av nyanlända finns på agendan för hela regeringen. När det gäller arbetsmarknads-, utbildnings- och välfärdspolitiken är det särskilt angeläget. Regeringens migrationspolitik har givetvis också betydelse i detta sammanhang.

Gemensamt med migrationsministern har jag tidigare tagit initiativ till att frågor om nyanländas etablering i vårt land samordnas och bereds mellan berörda departement inom Regeringskansliet. I arbetet med hanteringen av den rådande situationen har en av statssekreterarna vid Arbetsmarknadsdepartementet en central roll. Från Arbetsmarknadsdepartementet har vi vidare tagit fasta på behovet av samverkan och dialog med aktörer utanför regeringen för att påskynda och effektivisera etableringen för nyanlända. Ett av initiativen är dialogen med arbetsmarknadens parter om snabbspår. Ett annat initiativ är att öka civilsamhällets förutsättningar för insatser för både asylsökande och nyanlända.

Regeringen organiserar sitt arbete efter hur det på bästa sätt kan ge bäst resultat. Generellt kan behoven förändras över tid, men för Arbetsmarknadsdepartementet är nyanländas etablering ett fokusområde just nu.

Anf. 28 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret i en brännande och mycket aktuell frågeställning.

När jag skrev interpellationen, herr talman, hade jag inte ens i min vildaste fantasi väntat mig att denna fråga skulle bli så brännande aktuell som den i dag är. Inte ens i mitt allra svartaste scenario skulle jag ha kunnat vänta mig en sådan systemkollaps som den vi nu kan bevittna.

Jag tänkte börja mitt svar till statsrådet genom en direkt fråga: Vad skulle regeringen förlora på att ha en integrationsminister med ett helhetsansvar för integrationen?

Ända sedan statsministern informerade i regeringsförklaringen 2014 om att integrationsministerposten skulle avskaffas har jag velat ställa frågan om det verkliga motivet och de verkliga drivkrafterna bakom statsministerns beslut. Jag lät tiden gå då jag ville avvakta konsekvenserna av detta beslut. Även om min politiska idéplattform ligger en bit ifrån statsrådets bör man ge upplägget en chans, tänkte jag. Men tiden gick, och jag såg klart att utmaningarna beträffande flyktingfrågan växte lavinartat för vårt land. Problemen accelererade, och en systemkollaps är nu nära förestående.

Herr talman! Statsrådet antyder att det är hon som har det samordnade ansvaret – väl så. Är det då också hon som ska ställas till svars för avsaknaden av integrationspolitik från regeringens sida?

Detta har naturligtvis att göra med att regeringen inte har lyckats hantera utmaningarna på ett klokt sätt. Det är enligt min bedömning ett bevis på en brist på lednings- och samordningsförmåga som regeringen har svårt att förklara. Just därför att integrationspolitiken inte är ett isolerat område behövs en minister som ser helheten och knyter samman åtgärder på alla dessa områden. Att man – tillåt uttrycket – duttar här och där på olika departement duger inte, herr talman. Problemet med integrationen försvinner inte bara för att det inte finns någon minister att kritisera.

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det finns flera sätt att organisera arbetet i en regering, och jag tror att flera sätt kan vara bra. Det är svårt att finna det alldeles optimala organisationssättet i en regering. Jag tror att ingen riktigt har funnit det. Kanske är det inte heller det, utan snarare politikens innehåll, som är avgörande för hur väl politiken lyckas. Jag tror att man inte ska låsa sig

för hårt i vilka ministerposter som kommer att lösa samhällsproblemen utan snarare fokusera på insatserna.

Herr talman! Jag vill gärna ändå peka på att jag tycker att det i ett läge där vi har enormt många nyanlända barn som ska in i den svenska skolan vore helt orimligt om inte utbildningsministern skulle ha ansvar också för de barnen. Skulle någon annan än utbildningsministern ha ansvar för alla de barn som nu kommer in i grundskolan? Skulle någon annan än gymnasieministern ha ansvar för alla de nyanlända tonåringar som nu kommer in i den svenska gymnasieskolan? Skulle någon annan än sjukvårdsministern ha ansvar för hälso- och sjukvård för alla de många nyanlända som är i behov av vård? Skulle någon annan än bostadsministern börja bygga bostäder och ansvara för en bostadspolitik riktad till dem som är nyanlända, medan bostadsministern skulle bygga bostäder och ha en bostadspolitik riktad mot dem som redan bott i landet länge? Skulle vi ha en socialtjänstminister som bara skulle ta ansvar för dem som redan bott länge här och en integrationsminister som skulle ha ansvar för socialtjänst för nyanlända?

Jag tror att detta blir väldigt svårt, särskilt i det läge vi nu har, med väldigt stora utmaningar och enormt många, rekordmånga nyanlända som ska integreras i det svenska samhället. Jag tror att det blir svårt att tänka sig att det kan lyckas om inte den minister som har ansvar för sakområdet också har ansvar för de nyanlända. Om man till exempel skulle splittra ansvaret för skolan mellan en integrationsminister och en utbildningsminister har jag svårt att se att det skulle underlätta läget i den här situationen.

Anf. 30 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet. Detta är en mycket angelägen diskussion, i och med att det rör sig om själva ledningskapaciteten hos den regering som styr landet. Statsrådet och regeringen tycks ha drabbats av allmänningens förbannelse, om uttrycket tillåts. Allas ansvar är ingens ansvar – det är syndromet.

Integrationen är en angelägenhet inom varje politikområde och inom varje enskilt statsråds ansvarsområde, säger statsrådet. Torde inte detsamma gälla jämställdheten, om jag får ställa en motfråga? Varför har regeringen då en jämställdhetsminister? I så fall borde vi avveckla också den.

Herr talman! Ledarskapskvalitet är enligt min och många andras uppfattning också förmågan att inse saker och ting i tid och agera. Det har denna regering inte gjort. Jag vill påstå att i dagens allvarliga läge är statsministerns beslut att inte utse en minister med exklusivt ansvar och fokus på migrations- och integrationsfrågor ytterst olyckligt. Jag imponeras inte av regeringens migrations- och integrationspolitik.

Herr talman! Jag går över till den annan mycket intressant frågeställning med anknytning till detta. Statsrådet har tidigare i år i medier i olika sammanhang uttalat målet att nyanlända ska vara i jobb inom två år. Det är ett realistiskt mål enligt statsrådet. Min fråga är: Står statsrådet fast vid att det är realistiskt att nå det målet? Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta, efter det att vi befinner oss där vi befinner oss, för att nå dit?

Anf. 31 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är ett rimligt mål att människor ska vara i arbete eller utbildning efter två år i etableringsinsatser i Sverige. Det är rimligt att det

ska vara normaltillståndet. Det finns naturligtvis individer som har särskilda svårigheter. Det finns individer som kanske har sjukdomar eller andra saker som förhindrar eller allvarligt försvårar inträde på arbetsmarknaden. Självklart är det så. Varje individ måste bemötas individuellt.

Vi har sett alldeles för mycket av låg ambitionsnivå när det gäller nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Vi har i Sverige under många års tid sett det som naturligt att det ska ta oerhört lång tid innan människor kommer in på den svenska arbetsmarknaden eller kommer i utbildning. Jag vill ändra det synsättet.

För väldigt många individer gäller: Vad är gott med att tiden går, år efter år, innan de kommer in i arbete och utbildning? För väldigt många människor riskerar den kompetens, den initiativkraft och den vilja att agera och bidra i det svenska samhället som de har med sig att avmattas eller skadas av att de väldigt länge är utanför arbetsmarknaden och inte blir ianspråktagna.

Tid är i normalfallet en skadlig faktor. Därför är det viktigt att ha fokus på att människor relativt snabbt ska komma i arbete och utbildning. Låt mig ta detta med utbildning som exempel. Jag fick frågan om vilka insatser som behöver göras. Av de personer som i dag finns i etableringsuppdraget, som är ett tvåårigt uppdrag, är det 0,5 procent som deltar i någon form av utbildning utöver sfi.

Det är en förvånande låg siffra med tanke på att en ganska stor andel som kommer till Sverige som nyanlända har en relativt låg utbildningsnivå. Även de med högre utbildning behöver ofta någon typ av kompletterande utbildning. Regeringen satsar därför stort på möjligheter till utbildning för dem som behöver etablera sig på den svenska arbetsmarknaden.

Vi gör också om stora delar av etableringsuppdraget i den meningen att vi ska göra det mycket mer individuellt anpassat. Vi har tagit bort den åtgärd som den gamla regeringen hade med etableringslots. Ett av problemen med det var att det var samma åtgärd för alla oavsett behov och oavsett förutsättningar.

I stället försöker vi nu skraddarsy olika lösningar för olika individer och olika grupper. Det gör vi med snabbspår för att personer som har yrkeskompetens som efterfrågas i Sverige snabbt ska komma in i ett arbete. Det är ett exempel på detta.

Vi kommer att gå vidare med flera förändringar för att möta individernas förutsättningar och behov så att de snabbare kan komma in på arbetsmarknaden. Vi har sett mycket av att nyanlända hamnar i vänteläge. De möter ett hinder, och sedan är det en väntan innan det kan lösas. Sedan är det ett hinder och en väntan, och ett hinder och en väntan.

Det händer något negativt med människor när de inte blir ianspråktagna med de kompetenser de har. Tid är en viktig faktor. Jag inser självklart att det kommer att vara svårt och att det är en stor utmaning. Men jag ser inte att det är lättare efter tre eller fyra år.

Anf. 32 SOTIRIS DELIS (M):

Herr talman! Tack, ministern! Jag utgår ifrån att ministern vet att hon mitt emot sig har en sådan produkt. Det gläder mig att ministern ser att det tar tid, är väldigt ansträngande och ibland väldigt plågsamt.

Mot bakgrund av den erfarenhet jag besitter kan jag stå här framme och förklara att statsrådets uppdrag framöver inte kommer att bli lättare. Jag har tidigare talat om att man bör utse en ansvarig minister i integrations- och migrationsfrågan.

Statsrådet talade om låg ambitionsnivå. Vilkas? Vem är det som har det? Med risk att låta polemisk i dessa kritiska stunder för ett land som står inför väldigt stora utmaningar vill jag samtidigt och med respekt för stunden göra ett medskick. Regeringens beslut att inte ha en person som är fokuserad på dessa frågor är inte bra.

Regeringens hårda arbete, som ministern har vittnat om, kommer att underlättas om alla frågor samlas under en hatt. Det kommer att göra att såväl statsrådet som regeringen inte kommer att påverkas av det som jag tidigare betecknade som allmänningens förbannelse: Allas ansvar är ingens ansvar.

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag håller med Sotiris Delis om att det inte kommer att bli lättare framöver. Vi står inför en väldigt stor utmaning. Den är akut nu i flyktingsituationen. Men efter en tid när människor får uppehållstillstånd handlar det om att de ska integreras, få fotfäste i det svenska samhället och kunna försörja sig genom eget arbete.

Jag delar helt uppfattningen att vi står inför mycket stora utmaningar. Om vi kunde lösa dem med en omorganisation av statsrådsposterna skulle det förstås vara bra. Jag tror tyvärr inte att det är så enkelt. Det kommer att kräva väldigt många insatser av stora delar av regeringen.

Jag vill tacka för debatten, som jag tycker har varit bra. Det är väldigt viktiga frågor. Det är inte en gång för alla givet hur man bäst organiserar regeringen utifrån de givna utmaningarna.

Jag vill också säga till Sotiris Delis att det samordnade ansvaret för integrationsuppdraget inte är allas ansvar. Det samordnade ansvaret är mitt.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:155 om 90-dagarsgarantin

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jenny Petersson har frågat mig om jag anser att 90-dagarsgarantin för unga alltså är regeringens viktigaste insats för att bekämpa ungdomsarbetslösheten samt hur många jobb 90-dagarsgarantin kommer att generera.

När regeringen tillträdde förra året ärvde vi ett bekymmersamt läge med en arbetslöshet som bitit sig fast på en hög nivå. Arbetslösheten bland unga (15–24 år) ökade kraftigt under den förra regeringen. År 2014 uppgick ungdomsarbetslösheten till 23 procent. Det är dock viktigt att känna till att arbetslösheten bland unga nu äntligen har börjat sjunka.

Senaste Arbetskraftsundersökningen från Statistiska centralbyrån för tredje kvartalet 2015 visar att ungdomsarbetslösheten minskade med 2,1

procentenheter jämfört med tredje kvartalet 2014 och uppgick till 16,0 procent av arbetskraften, vilket motsvarar 110 000 personer. Av dessa var 35 000 heltidsstuderande. Minskningen är tydligast bland kvinnor.

När regeringen tillträdde aviserade den ett stegvis införande av en 90-dagarsgaranti för arbetslösa ungdomar. 90-dagarsgarantin syftar till att sätta en bortre gräns för hur länge en ung person ska kunna vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till jobb eller en utbildning. Denna gräns ska successivt kortas till 90 dagar.

För att möjliggöra 90-dagarsgarantin görs flera olika satsningar inom arbetsmarknadspolitiken. Utbildningskontrakt och traineejobb genomförs. Möjligheten till det högre studiebidraget inom studiemedlen för unga i åldern 20–24 år som återgår till studier har utvidgats, och möjligheterna till studiemotiverande kurs på folkhögskola har permanentas. Dessutom har Delegationen för unga till arbete (Dua) inrättats i december 2014 med uppdraget att bland annat främja en konstruktiv och flexibel samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner för att minska ungdomsarbetslösheten. 90-dagarsgarantin är dock inte ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program utan ska betraktas som ett sätt att på aggregerad nivå korta ungdomars arbetslöshetstider så att de på sikt uppgår till högst 90 dagar.

Regeringens reformer inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet möjliggör att fler arbetslösa kommer i utbildning. Genom att höja individens kompetens och kunskaper stärks jobbchanserna bland personer som annars skulle haft svårt att få arbete. Därför har regeringen valt att bland annat satsa på ett nytt kunskapslyft. Kunskapslyftet ska ge människor chans att utbilda sig för att kunna få ett jobb, omskola sig till ett nytt yrke, få behörighet till högre utbildning, vidareutbilda sig för bättre karriärmöjligheter och bilda sig för ökat deltagande i samhällslivet eller för personlig utveckling.

Regeringen redogör i budgetpropositioner och vårpropositioner för den samlade bedömningen av hur regeringens reformer påverkar sysselsättningen och arbetslösheten. När det gäller effekten av olika reformförslag är det dock viktigt att påpeka att det råder stor osäkerhet om i vilken utsträckning och i vilken takt olika åtgärder påverkar sysselsättning och arbetslöshet. Regeringens reformer bedöms gradvis få genomslag på sysselsättning och arbetslöshet under prognosperioden. Sammantaget bedöms de åtgärder som föreslås i budgetpropositionen bidra till en lägre arbetslöshet och en högre sysselsättning de närmaste åren.

Samtidigt förändras verkligheten just nu snabbt inför våra ögon. Att så många människor tar sin tillflykt till Sverige undan krig och förtryck förändrar förutsättningarna radikalt. Att Sveriges befolkning kommer att växa snabbt som en följd av det stora antalet asylsökande får påverkan både på arbetskraften och på arbetslösheten. På kort sikt innebär det utmaningar för Sverige, men på längre sikt innebär det möjligheter för Sverige.

Anf. 35 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Ni som följer debatten via läktare, tv eller webben! Detta är den andra debatt som jag och arbetsmarknadsministern har i kammaren i dag. I den tidigare debatten avslutade arbetsmarknadsministern med att säga att det inte är via riksdagen med reformer eller lagar som hon arbetar, utan via Arbetsförmedlingen.

Prot. 2015/16:31
20 november

Svar på
interpellationer

Därför är det träffande med denna debatt, för min fråga var: Hur många jobb kommer det att bli enligt arbetsmarknadsministern när det gäller 90-dagarsgarantin? Hur många jobb kommer garantin att generera? Eftersom arbetsmarknadsministern jobbar just via Arbetsförmedlingen och eftersom detta ligger under Arbetsförmedlingen hoppas jag verkligen få ett svar på frågan.

Det är 90-dagarsgarantin för unga med utbildningskontrakt och traineejänster samt extratjänsterna för långtidsarbetslösa som har framförts som de reformer och den politik som är det bärande i regeringens arbete med att nå EU:s lägsta arbetslöshet 2020, som vi talade om. Det är för den delen det bärande i regeringens politik på hela området. Därför tycker jag att det vore passande att få ett svar på detta i den här debatten.

Arbetsmarknadsministern gläds även i denna debatt åt att ungdomsarbetslösheten sjunker. Det gör jag också. Det finns inget skäl att vara emot att arbetslösheten sjunker. Däremot gäller min kritik och min oro de jobbförslag eller icke-jobbförslag som finns på området.

Jag kan ställa en fråga till: Vilka av arbetsmarknadsministerns jobbförslag är det som bidrar till denna utveckling?

Det var två frågor, herr talman.

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag vet inte hur Jenny Petersson tror att jobb skapas. Men jobb skapas av ekonomisk tillväxt – att det finns offentliga och privata arbetsgivare som har behov av utökad arbetskraft och som därför behöver anställa. Förhoppningsvis kan de då hitta arbetskraft som stämmer med de behov som arbetsgivarna har, inte minst kompetensmässigt.

Arbetsmarknadspolitikens roll är att rusta människor för att kunna ta de lediga jobben och för att hjälpa arbetsgivarna att hitta rätt person till de lediga jobben. När arbetsmarknadspolitikerna fungerar väl får man en väl fungerande arbetsmarknad där lediga jobb kan tillsättas med relativt kort vakanstid.

När det gäller ungdomarna är det inte minst viktigt att rusta dem för att kunna ta de lediga jobben. Men det är också viktigt att jobba närmare arbetsgivarna för att de också ska få upp ögonen och hitta rätt personer, och kanske ibland hitta en person som inte passar in i boxen men som passar in på arbetsplatsen.

Utbildningskontrakt och traineejobb är nya åtgärder som regeringen har föreslagit just för att rusta ungdomar. När det gäller utbildningskontrakten gäller det framför allt de ungdomar som inte har gymnasiekompetens för att nå detta. När det gäller traineejobben handlar det om utbilda ungdomar inom de många bristyrken som finns på arbetsmarknaden. Regeringen gör också stora utbildningssatsningar. Därutöver finns förstås många andra verktyg i den redan befintliga verktygslådan hos Arbetsförmedlingen.

Regeringens insatser för att uppnå och säkerställa en sjunkande arbetslöshet handlar dels om de nya verktygen, dels – och det skulle jag säga är det viktigaste – om en flexiblare användning av arbetsmarknadspolitikerna generellt. Det ska bli en större tilltro till de professionella arbetsförmedlingarna, mindre regelstyrning och mer möjlighet för arbetsförmedlarna att göra rätt bedömning och sätta in rätt åtgärder i mötet med den arbetslösa och i mötet med arbetsgivaren.

Vi har ställt om Arbetsförmedlingens arbetssätt till att jobba på ett helt annat sätt nära arbetsgivarna och för att svara mot arbetsgivarnas behov. Vi har inlett ett mycket omfattande och djupt samarbete med Sveriges kommuner eftersom de har en mycket viktig roll särskilt för de ungdomar som saknar gymnasiekompetens. Det är glädjande att så gott som alla Sveriges kommuner – 286 av de 290 – har valt att gå in i detta samarbete och att över 100 av dem har kommit in i förtid med sina överenskommelser. Man har gått igenom hur kommunerna och Arbetsförmedlingen ska säkerställa att allt blir gjort men att det inte blir dubbelarbetat. Man har sökt upp och kartlagt alla ungdomar mellan 16 och 24 år som är arbetslösa eller som inte studerar.

Dessa förändringar har regeringen genomfört, och de börjar nu komma på plats. Det är klart att de får effekt. Det underlättar därmed för ungdomar att ta de lediga jobb som nu växer fram.

Anf. 37 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Ni som följer debatten kan notera att jag inte fick något svar på mina två frågor. Men jag kan svara arbetsmarknadsminister Ylva Johansson när det gäller jobben. Det finns en tydlig skiljelinje mellan Moderaterna och Socialdemokraterna när det gäller var man anser att jobben skapas. Det är därför vi skiljer oss åt när det gäller näringspolitik och skattepolitik. Vi hade en debatt här tidigare om RUT och ROT. Det är därför det är så tydliga skiljelinjer. Socialdemokraterna och vänsterregeringen gör det tydligt för företag att det ska vara svårt att starta och vara etablerade i Sverige. Det ska vara svårt för entreprenörer att förverkliga sina drömmar och mål.

Låt oss återgå till den här debatten. Min fråga var: Hur många jobb kommer enligt arbetsmarknadsministern 90-dagarsgarantin att generera? Jag fick inget svar, men jag kan ge lite svar eller några fakta på området.

Nyligen rapporterade SVT att endast en av de 32 000 utlovade traineetjänsterna har tillsatts. Vad händer där?

I ena stunden slutar Ylva Johansson med att säga att hon gläds åt att ungdomsarbetslösheten sjunker. Sedan tippar hon över och säger att det är illa med Alliansens politik. Ja, Ylva Johansson, mycket av Alliansens politik gäller fortfarande. Er budget går igenom senare i höst eftersom ni har majoritet för den.

Arbetsmarknadsministern säger att Arbetsförmedlingens arbetssätt börjar komma på plats. Men då är det ännu viktigare att jag får svar på vilka av arbetsmarknadsministerns jobbförslag som bidrar till utvecklingen, det vill säga att ungdomsarbetslösheten sjunker.

Anf. 38 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jenny Petersson upprepar vid ett antal tillfällen att hon inte tycker sig ha fått svar på sina frågor. Jag tycker att Jenny Petersson har fått svar på sina frågor, och jag tycker också att arbetsmarknadsministern är värd en eloge för det pedagogiska och tålmodiga sätt som hon har försökt att svara på Jenny Peterssons frågor. Som man frågar får man svar. Det var väl det arbetsmarknadsministern försökte göra.

Jag funderar över hur Jenny Petersson tänkte när hon ställde frågan om hur många jobb 90-dagarsgarantin kommer att generera. Vad förväntade hon sig att få för svar på frågan? Det kan vara intressant. Jag kan ju möjligen skruva till lite grann för att försöka förstå Jenny Peterssons tankegångar. Jag kan inte svara på hur många jobb 90-dagarsgarantin kommer att generera, men jag tycker ändå att arbetsmarknadsministern på ett bra sätt har gjort klart hur arbetsmarknaden fungerar.

Om vi med en ny socialdemokratisk politik får arbetsmarknadens funktionssätt att bli bättre kommer det, herr talman, att skapa jobb. Jobb skapar jobb. Det är en välkänd uppfattning.

När den gamla regeringens politik inte fungerade blev det precis tvärtom. Det var en politik där antalet arbetslösa ökade samtidigt som antalet lediga jobb ökade. Det var kanske 70 000–80 000 riktiga jobb i riktiga företag som varje år inte blev tillsatta av det skälet att folk inte var utbildade eller hade den erfarenhet som arbetsgivarna behövde. Arbeten blev inte tillsatta, och de 70 000–80 000 jobben gick till spillo med den gamla moderata politiken.

Men ytterligare jobb gick till spillo med den gamla moderata politiken därför att varje jobb i sig kräver insatsvaror, transporttjänster och så vidare. Om det går att upprätthålla ett arbete skapas nya jobb. På det sättet, herr talman, går det att besvara Jenny Peterssons fråga att det med hjälp av en ny socialdemokratisk politik går att rusta ungdomarna att ta de jobb som finns. Inte bara de lediga jobben kommer att besättas utan de jobben kommer i sin tur att skapa nya jobb. Exakt hur många de kommer att bli får vi se i framtiden, men när arbetsmarknadens funktionssätt blir bättre med hjälp av den här politiken, när matchningen blir bättre, när arbetsgivarna får möjlighet att tillsätta de arbeten de har med utbildade personer, kommer det att skapa mer jobb.

Jag har ansträngt mig att förstå vad Jenny Petersson vill ha svar på, och det här kan möjligen tillfredsställa Jenny Peterssons frågor utöver det mycket tålmodiga och pedagogiska svar som Jenny Petersson fick av arbetsmarknadsministern.

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag svarade Jenny Petersson i mitt första anförande om en viss arbetsmarknadspolitik skapar jobb eller inte. Jag har också svarat på frågan på vilket sätt regeringens politik påverkar arbetsmarknaden och arbetsmarknadspolitikerna inte minst för ungdomar. Jag har redan svarat på frågan. Den som vill kan läsa svaret en gång till i protokollet.

Jag ska också svara på frågan om traineejobb. Traineejobb är ingen ny sorts jobb utan en utbildningssatsning. Det handlar om att utbilda människor, i det här fallet ungdomar, till de yrken där det råder brist. Det handlar om undersköterskor, kranförare, fordonsmekaniker och flera andra yrken. Det är de områden där arbetsgivare i dag inte får tag i utbildad personal.

I ett läge där det finns många arbetslösa ungdomar är det en klok politik att ge ungdomarna den utbildning som gör att de inte bara får jobb utan också varaktigt blir kvar på arbetsmarknaden samtidigt som arbetsgivarna kan lösa sina problem.

Traineejobbets viktigaste avtal mellan SKL och Kommunal blev klart förra veckan. Det är jag glad för. Det betyder att det nu finns förutsättningar till utbildning inom ett stort område där det råder stor brist, nämligen undersköterskor. Jag ser framför mig att det kommer att växa fram flera utbildningssatsningar när det gäller bristyrkena.

Jag vill gärna påpeka att det som har hänt under det senaste året är att ungdomsarbetslösheten sjunker snabbt. Det gäller särskilt de ungdomar som har gymnasiekompetens, som traineejobsatsningen riktar sig till. Det är naturligtvis glädjande att många ungdomar får jobb även utan arbetsmarknadspolitiska insatser. Samtidigt finns stora utmaningar med nya grupper som vi har sett inte minst den här hösten. Det gäller människor som har flytt till Sverige och som kommer att få uppehållstillstånd i Sverige. Säkert är många av dem i behov av yrkesutbildningar som leder till jobb inom de yrken där det råder brist. Det kan finnas anledning för regeringen att återkomma till hur traineejobben ska vikas till nya grupper.

Anf. 40 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Oavsett om jag vill det eller inte är faktum att det har varit val och regeringen är rödgrön. Det är regeringen och arbetsmarknadsministern som har ansvar för frågorna. Jag i opposition måste förhålla mig till det och granska.

Innan arbetsmarknadsministern blev arbetsmarknadsminister sa hon att hon skulle fixa jobben. Därför tycker jag att frågan är mycket relevant, särskilt när 90-dagarsgarantin för unga – som byggs upp med utbildningskontrakt och traineetjänster samt extratjänster för arbetslösa – förs fram som de bärande delarna i arbetet med att nå lägst arbetslöshet i EU 2020. Då är frågan relevant: Hur många jobb kommer 90-dagarsgarantin enligt arbetsmarknadsministern att generera?

Tidigare uttalanden har varit att garantin ska vara bärande. Men detta kan också ses som att jobben kommer att föras bort från statistiken och att jobben inte blir fler. Det kan vara en väg att gå. Därför kommer jag att fortsätta att ställa frågor och granska regeringen och ministern på området och vidare de förslag som läggs fram eller inte läggs fram.

Anf. 41 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jenny Petersson har som sagt fått svar på sina frågor. Man kan möjligen fundera på om man skulle kunna skruva frågan ett varv till. Det kan möjligen bli föremål för en ny debatt vid något senare tillfälle, för nu har väl inte Jenny Petersson några möjligheter att svara på det.

Det jag skulle tycka vore intressant att titta på är hur många jobb man i förlängningen förlorade när den gamla moderata regeringen förhindrade att unga fick insatser de första 90 dagarna. Det tycker jag är en väldigt relevant och spännande fråga. Det är klart att det var väldigt många ungdomar som drabbades av den gamla politiken.

Nu har vi en regering som ser till att inte bara sätta in insatser för unga med en gång utan också garantera att de ska få dem inom 90 dagar. Förut fick ungdomarna garanterat inga insatser i början av sin arbetslöshet. Hur många jobb, herr talman, förlorade man på det?

Det är klart att det skulle vara intressant att fråga IFAU eller någon annan om det finns någon möjlighet att hitta en metod för att göra någon sorts bedömning av hur många jobb Sverige tappade under den tiden.

Däremot vet vi ju ungefär hur många ungdomar som man svek – 100 000 arbetslösa ungdomar. Det har vi siffror på, herr talman, så den matematiken är lite enklare. Men det kanske skulle vara intressant att försöka reda ut hur många jobb som den gamla regeringens gamla politik ledde till att Sverige gick miste om. Ca 100 000 ungdomar i arbetslöshet – den siffran känner vi till, och den är skrämmande.

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Självklart ska oppositionen granska regeringen och interpellera ministrarna. Det är oppositionens uppgift.

Jag svarar på frågan en gång till. Regeringen har fokus på jobben i allt den gör. Arbetsmarknadspolitiken skapar inte jobb, men arbetsmarknadspolitiken kan se till att lediga jobb tillsätts och att människor rustas för att kunna ta de lediga jobben. Det är så det fungerar.

I dag har vi rekordmånga lediga jobb i Sverige. Vi har aldrig haft så många lediga jobb som vi har just nu. Men många arbetsgivare har svårt att hitta personer med rätt kompetens för att ta dem. Vakanstalen är höga. Jobben står lediga under relativt lång tid innan de tillsätts. Eventuellt tillsätts de inte alls.

Detta kostar i sig nya jobb, för när ett företag vill rekrytera en nyckelperson – säg att man behöver en fordonsmekaniker – och inte får tag i den personen betyder det att företaget kanske måste tacka nej till en order som i sin tur hade kunnat generera nya jobb.

En dåligt fungerade arbetsmarknad kostar jobb. En välfungerande arbetsmarknad skapar jobb. Arbetsmarknadspolitiken kan skapa jobb genom att se till att arbetsmarknaden fungerar bättre, tillsammans med utbildningspolitiken som har precis samma roll – inte att skapa jobb men att ge förutsättningar för tillväxt och nya jobb. Det är så regeringen arbetar.

Herr talman! Jenny Petersson sa att det är tydliga skiljelinjer i jobbpolitiken, och det är det. Det är också tydliga skiljelinjer i arbetsmarknadspolitiken. Man skulle kort kunna beskriva dem så här: Ska vi sänka priset på arbete, eller ska vi höja värdet på människor?

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:160 om översyn av Arbetsförmedlingen

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jenny Petersson har frågat mig varför ytterligare ett tidigare aviserat ärende från arbetsmarknadsministern uteblir samt varför översynen av Arbetsförmedlingen inte återupptas trots tillkännagivanden från riksdagen och mina uttalanden om att så ska ske.

Riksdagen beslutade i juni 2015 att tillkännage att regeringen snarast bör återuppta arbetet med att genomföra en bred översyn av Arbetsförmedlingen. Regeringen delar uppfattningen att Arbetsförmedlingen behöver

utvecklas för att bättre kunna bidra till en mer välfungerande arbetsmarknad. Matchningsarbetet behöver förbättras och anpassas till de utmaningar som finns på dagens och framtidens arbetsmarknad.

Regeringen har inlett ett arbete med att förändra styrningen av myndigheten, som i flera avseenden har varit alltför detaljerad. En rad åtgärder har vidtagits för att möjliggöra en anpassning av politiken till arbetsökandes och arbetsgivares enskilda behov samt för att förbättra samverkan mellan Arbetsförmedlingen och andra aktörer. Det arbetsmarknadspolitiska regelverket har förenklats och förtydligats, och det arbetet avser regeringen att fortsätta.

Regeringen har även tillsatt Delegationen för unga till arbete, som bland annat ska främja statlig och kommunal samverkan och lämna förslag om eventuella åtgärder för att förbättra den.

Utöver det arbete som regeringen initierat har Arbetsförmedlingen inlett ett omfattande förnyelsearbete.

Regeringen har även gett Statskontoret i uppdrag att analysera och lämna förslag som avser utvecklingen av myndighetens interna ledning, styrning och uppföljning.

Arbetsförmedlingen kan inte bedriva arbetet för en väl fungerande arbetsmarknad på egen hand. Dels kommer andra aktörer även fortsatt att bedriva verksamhet på uppdrag av Arbetsförmedlingen, dels finns även många andra aktörer som på olika sätt påverkar arbetsmarknaden, däribland andra statliga myndigheter, kommuner, landsting, arbetsmarknadens parter, det privata näringslivet och det civila samhällets organisationer. Med ett bättre samspel mellan dessa aktörer kan samhällets samlade resurser utnyttjas bättre.

Hur statens åtagande och Arbetsförmedlingens uppdrag bör utformas för att i högre grad möta utmaningarna på framtidens arbetsmarknad behöver analyseras ytterligare. Regeringen avser att tillsätta en utredning om dessa frågor.

Anf. 44 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Det kanske är nu jag ska säga ett halvt "äntligen", för i svaret sa arbetsmarknadsminister Ylva Johansson att regeringen ska tillsätta en utredning.

Det är som sagt hög tid att regeringen och arbetsmarknadsministern respekterar riksdagen, för som arbetsmarknadsministern säger har Sveriges riksdag i två tillkännagivanden påpekat för regeringen att den bör återuppta översynen, eller att det ska ske en översyn, av Arbetsförmedlingen.

Det finns starka skäl att göra den här översynen. Det har inte gjorts en större översyn de senaste 20 åren.

Jag ställde den här frågan eller interpellationen till arbetsmarknadsministern mot bakgrund av de här två tillkännagivandena samt ministerns eget uttalande i Almedalen tidigare i år. Då sa arbetsmarknadsministern att direktiv för en utredning skulle komma under hösten.

Det var ett välkommet besked då, precis som detta är nu. Men det har inte hänt någonting. Jag har inte sett att det har kommit någonting under hösten. Därför tyckte jag att tiden var inne att fråga vad som händer på området.

Jag kan bara konstatera att jag har fått ett svar. Det kommer att ske, och det jobbas med direktiv på detta område. Det har kommit två tillkännagivanden och två uttalanden från ministern – det i Almedalen och det här i dag.

Jag tycker att det är hög tid och viktigt att få ett litet hum om när utredningen kommer. Om den inte kommer nu under hösten, kommer den under våren? Om den inte kommer under våren kommer jag att följa upp det också. Oppositionen ska ju granska och följa upp.

Ministern säger i sitt svar att Statskontoret har fått i uppdrag att analysera och lämna förslag om Arbetsförmedlingens interna styrning och ledning. Jag vill bara framföra att jag tycker att det är lite snävt. Det möter inte de två tillkännagivandena eller det behov av genomlysning och översyn av myndigheten som behövs.

Alliansregeringen hade ju tillsatt en utredning. Om man vill komplettera de direktiv som nu är på gång är det ett tips att kolla de förslag som fanns där. Det var som sagt en utredning som var på gång eller rättare sagt hade startats.

Jag ska stanna där och tacka ministern för svaret, men jag är fortfarande nyfiken på när jag kan förvänta mig detta.

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag förstår Jenny Peterssons fråga. Men när jag fick frågan i Almedalen om hur snabbt det kan gå att få fram nya direktiv kunde jag inte ana vilken höst vi hade framför oss, att Regeringskansliet skulle gå in i krisorganisation och att min statssekreterare skulle få en ansvarig roll i detta. Det har naturligtvis påverkat arbetet inom Arbetsmarknadsdepartementet ganska mycket. Det kommer direktiv till en översyn av Arbetsförmedlingen.

Vi har redan gett ett uppdrag till Statskontoret när det gäller den interna ledningen, styrningen och uppföljningen. Därför ska vi inte dubbelarbeta. Den nya utredningen kommer att ha ett bredare perspektiv och lite grann försöka titta runt hörnet och se vilka utmaningar arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingen står inför och vad som bör vara statens roll i detta.

Jag kan berätta för Jenny Petersson att jag inom kort kommer att göra studieresor både till England och till Australien för att studera deras reformer inom arbetsförmedling och arbetsmarknadspolitik, delvis som ett underlag för den framtida utredningen.

Anf. 46 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsminister Ylva Johansson! Det är sant, jag sitter i opposition och ber om resultat. Regeringen är snart inne på sitt andra år och det är upp till er, arbetsmarknadsministern, att få saker att hända.

Jag hoppas att det nästa gång jag ska handla julklappar, efter nästa höst, har hänt någonting och att jag då inte behöver stå här med samma fråga. Jag hoppas att det verkligen händer någonting konkret.

Det är glädjande att arbetsmarknadsministern tar del av hur det ser ut i andra länder vad gäller arbetsförmedlingens utformning och hur man kan arbeta. Jag förväntar mig, och jag vet, att arbetsmarknadsministern lyfter blicken. Det är viktigt att få in andra synsätt och tankar om hur vi kan göra i Sverige.

Jag behöver inte utnyttja möjligheten till ett sista inlägg, utan vill bara tillägga att jag hoppas att regeringen följer riksdagen och återkommer om detta. Allt annat är oacceptabelt.

Prot. 2015/16:31
20 november

Svar på
interpellationer

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan försäkra Jenny Petersson att det händer någonting konkret med Arbetsförmedlingen, och det sker nu. Det kommer en utredning. Det är ett löfte jag ger.

Jag delar uppfattningen att det är viktigt att titta utomlands, att lära och ta intryck av erfarenheter från andra länder, särskilt från de länder som möter arbetsmarknadspolitiska utmaningar som kanske liknar våra. Men även när det finns betydande skillnader finns det ofta någonting att lära.

Jag har nyligen varit i både Österrike och Tyskland och där besökt arbetsförmedlingar, och jag kommer som sagt att inom kort resa till England och Australien för att ta del av deras erfarenheter.

Det blir en utredning, Jenny Petersson.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2015/16:154 om avskaffandet av fideikommiss och friköp av historiska arrenden

Anf. 48 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Håkan Svenneling har frågat mig om jag avser att avskaffa adelns sista privilegium, avveckla de sista fideikommissen och göra det möjligt att friköpa historiska arrenden.

Låt mig inledningsvis säga att även jag tycker att det finns starka principiella skäl som talar för fideikommissens avveckling. Det var också den utgångspunkten som låg till grund för 1963 års lag om avveckling av fideikommiss.

Avvecklingslagen bygger på tanken att en successiv avveckling av fideikommiss är att föredra för att undvika de betydande olägenheter av social och ekonomisk art samt för kulturvården som en avveckling många gånger kan komma att medföra. Sedan lagen infördes har många fideikommiss avvecklats. I dag återstår uppskattningsvis knappt 30 fideikommiss att avveckla.

Fideikommissen är alltså under avveckling enligt den ordning som anges i 1963 års avvecklingslag, och utvecklingen går i rätt riktning. Som riksdagen uttalat vid flera tillfällen finns det inte skäl att nu göra ändringar i den ordningen.

När det sedan gäller frågan om en möjlighet att friköpa historiska arrenden kan jag konstatera att en rätt till friköp har utretts vid flera tillfällen. Utredningarna har inte lett till någon lagstiftning. Som skäl har det angetts bland annat att antalet historiska arrenden har minskat och att det inte kan anses föreligga något angeläget allmänt intresse av en friköpsrätt. En lagreglerad rätt till friköp har bedömts strida mot egendomsskyddet i regeringsformen. Det pågår därför inte något lagstiftningsarbete i frågan. Jag fortsätter dock att bevaka utvecklingen på arrendeområdet.

Anf. 49 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Justitieminister Morgan Johansson är till vardags väldigt engagerad i dagsaktuella frågor, och jag vill med denna interpellation ge honom möjlighet att debattera en fråga som har debatterats i flera hundra år.

Anledningen till att interpellationen är så intressant att ställa till statsrådet är att den nya socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen ännu inte har gett några besked om vilken politik de vill föra kring fideikommiss och historiska arrenden. Det finns i dag enskilda riksdagsledamöter från Morgan Johanssons parti, Socialdemokraterna, som vill se en förändring. Därför undrar jag vad regeringen vill göra.

Jag vill tacka statsrådet för svaret. Adeln är en liten grupp som under århundraden haft privilegier framför oss andra, men under 1900-talet har det skett en demokratiseringsprocess som inneburit avskaffandet av privilegium efter privilegium.

År 1280 infördes det svenska adelssystemet. Adeln bestod till en början av en sorts kungliga legoknektar som fick omvänd lön, det vill säga de slapp betala skatt. Sedan fick de lön i form av beslagtagna mark. Privilegierna fastslogs i lag 1626 och avskaffades i praktiken först 1866. År 2003 upphävde Sveriges riksdag ridderskapets och adelns privilegier och gjorde därmed Riddarhuset till en vanlig förening. Många sa då att det var adelns sista privilegium som försvann. Det är dock inte riktigt sant. En liten grupp jordägande adel har fortfarande möjlighet att kringgå arvslagstiftning och på laglig väg tjäna pengar på andras arbete och investeringar. Den svenska adeln mår fortfarande bra.

Fideikommiss innebär att en person på grund av en föreskrift i ett gåvbrev eller testamente innehar i egendomen ett slags inskränkt rätt att disponera över den. Vanligen har det skrivits ett testamente gällande egendomen, att den på obegränsad tid ska ärvas av den äldste manlige bröstarvingen i kommande släktled och att egendomen inte får belånas, säljas eller förminsas på annat sätt.

Instiftandet av fideikommiss var under 1700-talet ett sätt att behålla egendomar odelade vid arvskiten och sätta arvslagstiftningen ur spel. Egendomskonstruktionen gjorde ofta just den äldste sonen till ny herre medan dottrarna tillsammans med de yngre sönerna gjordes arvlösa.

Trots fideikommissets orättvisa konstruktion och dess patriarkala karaktär tror jag att vi i dag kan förstå instiftarens syfte eftersom det då saknades andra metoder att behålla egendomarna intakta vid arvskiten. Men i dag är situationen en annan. Dagens aktiebolagslagstiftning möjliggör att egendomarna hålls samman oberoende av arvskiten, och därför har de flesta fideikommissinstituten avvecklats. I Sverige är vi dock väldigt sena med det jämfört med många andra länder. Sedan 1810 är det inte enligt lag tillåtet att stifta nya fideikommiss i fast egendom, och sedan 1930 inte heller i lös egendom.

Riksdagen antog 1963 lagen om avveckling av fideikommiss. Lagen innebär att ett fideikommiss upphör att gälla när fideikommissionären avlider. I undantagsfall kan dock regeringen besluta om en förlängning av fideikommisset. Skälet kan vara synnerligen kulturhistoriska värden eller det kan finnas andra skäl. Tidigare regeringar har medgett förlängning i sex fall, och då har argumentet framför allt varit att det handlat om kultur-skatte och viktiga miljöer.

Att behålla en patriarkal lagstiftning som åsidosätter dagens arvs- och fideikommission framstår ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv som absurd. Adels privilegier har avskaffats, men vi ser att rester lever kvar. Genom att avveckla de kvarvarande fideikommissionen kan vi avskaffa även de sista resterna av det gamla feodalsamhället.

Jag undrar om ministern avser att avveckla de sista fideikommissionen och om ministern tycker att avvecklingslagen fungerar. Finns det risk för att de sex förlängningar som gjorts bidrar till att urgröpa avvecklingslagens ambitioner? Jag undrar hur ministern ställer sig till förlängning av kulturhistoriska skäl.

Anf. 50 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag tror att Håkan Svenneling och jag har samma grunduppfattning. Vi tycker att den här ordningen är felaktig, att det är en antikverad kvarleva från en gammal tid och att inriktningen är att fideikommissionen ska avvecklas. Möjligen har vi skilda uppfattningar, beroende på att vi tillhör olika partier, om hur man ska gå till väga när det gäller att genomföra vissa samhällsförändringar. Vänsterpartiet har lite mer revolutionära rötter och vill kanske ta snabba kliv medan socialdemokratin ju bygger på samhällsomvandling på reformistisk väg. Då kan det ta lite längre tid att uppnå olika samhällsmål. Jag tror att det är den linjen som vinner i längden, för då blir det riktigt gjort och man riskerar inte annat.

Det går åt rätt håll. År 1963 infördes den lagstiftning som vi har i dag om avveckling av fideikommissionen. Då fanns det 216 fideikommissioner. I dag finns det ett trettiotal kvar, varav fem är under avveckling. Det går så att säga i rätt riktning. Vi ser en utfasning.

Det finns, som Håkan Svenneling påpekar, en möjlighet till förlängning. Det är i undantagsfall, bland annat om man kan se att det finns ett synnerligen stort kulturhistoriskt värde där det kan vara olämpligt att driva fram en delning av egendomen.

När sådana frågor kommer på regeringens bord måste vi ta ställning från fall till fall, och jag kommer naturligtvis att vara väldigt noggrann i de bedömningarna för att se att de verkligen lever upp till de krav som ställs i lagstiftningen när det gäller detta.

Håkan Svenneling tar i den andra delen av sin interpellation upp frågan om historiska arrenden. Det är samma sak där: Vi ser hur antalet historiska arrenden minskar och har minskat kraftigt, med mer än en tredjedel, sedan 80-talet och framåt. Detta har framför allt berott på att kyrkan, staten och Uppsala universitet har låtit arrendatorerna köpa loss egendom.

Frågan som uppkommer är om kan tvinga fram friköp. Mot bakgrunden av regeringsformen och Europakonventionen som vi har att leva efter är min bedömning nej. Egendomsskyddet i 2 kap. 15 § regeringsformen är utformat på ett sådant sätt att man bara kan tvinga fram en förändring när det gäller att skilja människor från deras egendom om det bakom detta finns angelägna allmänna intressen.

De utredningar och de bedömningar som har gjorts av både socialdemokratiska regeringar och borgerliga regeringar tidigare har pekat på att här kan man inte påstå att det är av angeläget allmänt intresse, och därför har en sådan lag inte heller genomförts. Vänsterpartiet står ju också bakom

grundlagen och egendomsskyddet i 2 kap. 15 §, så jag utgår ifrån att det i grunden också finns ett stöd för att det är så här man ska se på saken.

Det går som sagt var i rätt riktning även här, men någon ny lagstiftning när det gäller friköpsrätten är alltså inte aktuell mot den bakgrunden.

Anf. 51 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Jag tror att jag och statsrådet Morgan Johansson är överens om att det var rätt beslut att dela partiet 1917, för Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har sedan dess haft lite olika ingångar när det gäller hur vi vill förändra världen.

Jag tycker att det är intressant att diskutera de fall som har varit, och jag tänker återkomma till det lite senare.

Det vi ser när Morgan Johansson säger ”från fall till fall” är ändå att om vi har väldigt många fall blir det så att vi urgröper arvslagstiftningen. Jag skulle vilja att ministern problematiserar en aning kring vad det innebär för en lagstiftning om man tar många beslut som går i en annan riktning än vad lagstiftningen säger och den på så sätt sätts ur spel. Finns det ingen inriktning på den politik som regeringen vill föra för att upprätthålla lagarna? Det skulle jag vilja höra lite om.

Ministern lyfter också upp det här med historiska arrenden, och det vill jag återkomma till. Med historiska arrenden avses mark som arrenderats av samma släkt i flera generationer för jordbruksändamål. Frågan om historiska arrenden, precis som fideikommiss, har varit aktuell i över hundra år.

Problemet uppmärksammades 1908 i Emigrationsutredningen. Det ledde så småningom till att den första socialdemokratiska ministären Edén–Branting år 1919 införde en villkorad friköpsrätt, den så kallade ensittarlagen.

Man deltog i att införa detta första steg i en ny riktning, men man var också med och avskaffade den lagstiftningen 48 år senare, då med motivet att man ville gynna bolag och storjordbruk utifrån den då dominerande synen att jordbruks- och skogspolitiken handlade om stora skogsbruk.

Riksdagen tog 1989 ett steg mot en ny reform genom beslutet att en friköpsrätt skulle införas. Det ledde till att man tillsatte en statlig utredning, och i dess delbetänkande 1991, *Historiska arrenden*, framlade en enhällig kommitté ett förslag till en lag om att friköpa historiska arrenden. Något förslag till lag om friköp lades dock aldrig fram av regeringen i samband med att man behandlade övriga frågor från utredningen i en proposition.

Att ge rätten att friköpa till jordbrukarna, som i dag tvingas arrendera den jord som de i generationer har brukat, tycker jag är en väsentlig samhällsfråga av medborgarrättslig karaktär. Det är orättvist att jordbrukarna inte har någon möjlighet att förvärva den trygghet och rättssäkerhet som äganderätten till den arrenderade gården skulle ge. Det finns en obalans i det avtalsförhållande som råder mellan jordägare och arrendator, där arrendatorn är den svagare parten. Jordägaren har generellt större ekonomiska resurser att driva en tvist och ofta bättre juridiska kunskaper än arrendatorn.

I praktiken är många av de personer som arrenderar den här typen av mark fortfarande frälsebönder. I många fall har de inte heller möjlighet att vidta andra åtgärder, till exempel att skjuta av vildsvin och gäss som förstör grödorna, utan ofta är det så att jordägaren tar betalt för att låta andra personer jaga på marken.

Som ministern är inne på är det juridiskt snårigt att friköpa historiska arrenden. Jag delar justitieministerns syn på detta. Felen ligger inte i de lagar som vi har stiftat i modern tid för att skydda äganderätten, utan felet är historiska, många gånger uppkomna genom politiska beslut för flera hundra år sedan. Därför krävs det en politik som åtgärdar historiska orättvisor och för oss alla in i en modern lagstiftning.

Givetvis tycker jag att den som är jordägare ska ha betalt. Men varför ska vi bevara ett feodalt samhälle? För mig har det knappast något kulturhistoriskt värde.

Möjligheten för regeringen att förlänga ett fideikommiss leder också i praktiken till att eventuella arrendatorer aldrig kommer att kunna erhålla rätten att friköpa egendom som ingår i ett fideikommiss där förlängning har medgetts.

Vad avser ministern att göra för att möjliggöra för jordbrukare att friköpa historiska arrenden?

Anf. 52 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANS-
SON (S):

Herr talman! Om jag ska sammanfatta är inriktningen att fideikommissen ska fasas ut. Det går åt rätt håll. Antalet har minskat ned till en nivå där vi talar om ett trettiotal varav fem är under avveckling. Det är inte så att den ventil som finns i lagstiftningen undergräver lagstiftningen, utan det är en del av lagstiftningen. Det ska man vara medveten om.

Ventilen i lagstiftningen finns där för att man i vissa fall ska kunna förlänga fideikommiss, och om en sådan fråga kommer på regeringens bord kommer vi naturligtvis att granska den väldigt noga från fall till fall för att se att det lever upp till de kriterier som behövs för att man ska kunna förlänga. Inriktningen är dock att den här ordningen ska avvecklas.

Frågan om historiska arrenden har prövats flera gånger i ett antal utredningar, dessutom både av borgerliga och socialdemokratiska regeringar. Mot bakgrund av hur skyddet för egendom ser ut ser jag det som mycket svårt att införa en sådan friköpslag. Det handlar i grunden om att samhället inte hur som helst kan gå på enskildas egendom och lägga beslag på den. Även om syftet kan vara aldrig så gott måste man ändå ha vissa klara regler för vad som i så fall ska gälla.

Då är det uttryckt så att det måste vara ett angeläget allmänt intresse för att man ska kunna gå framåt med den typen av lagstiftning. Både borgerliga regeringar och socialdemokratiska regeringar har sagt att nej, detta uppfylls inte i de här situationerna.

Dessutom är det så att när den senaste utredningen gjordes och skickades på remiss fanns det inte något brett stöd för en sådan friköpsordning. Bland annat Sveriges jordbruksarrendatorers förbund som företräder ett antal arrendatorsföreningar i landet ansåg att det inte fanns något behov av en friköpsrätt. Inte ens i den grupp som kan anses berörd finns det alltså något starkt tryck i frågan.

Vi måste se till att leva upp till det egendomsskydd som finns i 2 kap. 15 § regeringsformen. Vår bedömning är att vi inte kan genomföra en sådan här lagstiftning med mindre än att det skulle strida mot detta skydd och eventuellt också mot Europakonventionen. Därför pågår det heller inget lagstiftningsarbete i regeringen.

Naturligtvis skulle man se med tillfredsställelse på om det skulle ges möjlighet för fler att kunna köpa ut, precis som staten har gjort, som kyrkan har gjort och som Uppsala universitet har gjort. Också i det avseendet har det gått åt rätt håll de senaste årtiondena.

Anf. 53 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Adels privilegier har avskaffats, men resterna lever kvar. Om man skulle införa en rätt till friköp av historiska arrenden och avveckla kvarvarande fideikommiss skulle man också avveckla de sista resterna av det gamla feodalsamhället. Jag tycker att det finns ett allmänt intresse av att avskaffa feodalsamhället. Det känns väldigt märkligt att man 2015 kan stå och prata om saker som hänger kvar sedan feodalsamhällets tid.

Den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen har stolt deklarerat att den är en feministisk regering. Jag undrar vad det förpliktar till. Är det då okej att kringgå arvslagstiftningen så att döttrar blir arvlösa? Tyvärr är Socialdemokratiska politikernas track record i den frågan inte särskilt bra.

Först ut var vår nuvarande utrikesminister Margot Wallström, då i rollen som kulturminister. Hon beviljade förlängning av fideikommisset Cronstedts Fullerö utanför Västerås i strid med den avlidnes testamente. År 1998 var det Marita Ulvskogs tur – hon var då kulturminister; i dag är hon Europaparlamentariker. Hon fattade beslut om att förlänga fideikommisset Erstavik i strid med det testamente som hade efterlämnats och som följde avvecklingslagen. Den 10 oktober 2002 var Marita Ulvskog igång igen. Denna gång förlängde hon Övedsklosters fideikommiss. Elva dagar senare tillträdde Morgan Johansson som statsråd för första gången.

Det senaste beslutet fattades 2006. Då handlade det om Björnstorp och Svenstorp i Skåne. Då fattades beslutet av det moderata statsrådet Lena Adelsohn Liljeroth, som precis hade tillträtt. Men ärendet hade beretts under lång tid av den socialdemokratiska regeringen.

Därför kvarstår en oro för att den nuvarande socialdemokratiska regeringen inte ska fullfölja avvecklingslagens ambitioner om fideikommiss. Och det är uppenbart att man inte vill göra någonting åt de historiska arrendena.

Jag vill avslutningsvis citera en gammal riksdagsledamot från Vänsterpartiet som heter Jörn Svensson – han var också först i Sveriges riksdag med att föreslå en partnerskapslagstiftning. Om talmannen medger det skulle jag gärna hinna med detta citat:

”Nu måste äntligen något göras! Sveriges godsarrendatorer har väntat i 100 år på att deras rättsställning skall genomgripande förändras och social rättvisa skipas. De har anspråk på att få en rimlig trygghet i näring och boende. En civiliserad statsmakt borde självklart ställa sig på deras sida och inte på godsherrarnas. Principen skall vara: Jorden åt den som brukar den.”

Anf. 54 Justitie- och migrationsminister MORGAN JOHANS-
SON (S):

Herr talman! Det är klart att man kan ägna sig åt retorik. Men sanningen är den att också vänsterpartister står bakom regeringsformen. Också vänsterpartister står bakom grundlagarna. Också vänsterpartister står bakom egendomsskyddet, 2 kap. 15 §.

Jag satt i den grundlagsutredning som tog fram den regeringsform som i dag gäller. Där fanns det ingen reservation på den här punkten från Vänsterpartiets sida. Man kan inte, tycker jag, i ena andetaget säga att man står bakom en lagstiftning och i nästa andetag säga: Nu ska vi tolka om den, så att den gamla ordningen inte längre ska gälla.

Du måste kunna visa att det finns ett starkt allmänt intresse av att kunna beslagta eller att kunna skilja människor från deras egendom. Det lever inte den här frågeställningen upp till. Så enkelt är det. Det är inte bara jag som har sagt det, utan det har tidigare regeringar också sagt.

Naturligtvis hoppas jag att det här kan fortsätta att gå i rätt riktning, som det nu gör genom att man får möjlighet att köpa ut. Men den typ av lagstiftning som Håkan Svenneling efterfrågar arbetar vi som sagt inte med.

Det är sak samma när det gäller fideikommissen. Utfasningen ska naturligtvis fortsätta. Men det måste bedömas från fall till fall enligt den lag som gäller i dag.

Jag tror att man i sådana här ärenden och i många andra ärenden ibland ska vara lite försiktig med hur man kliver. Det är väldigt lätt att elda upp sig i retoriken och säga: Nu ska vi göra det, och nu ska vi göra detta. Man måste också se till konsekvenserna av ens handlande. Detta kanske är en bakgrund till att våra partier skildes åt 1917.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:151 om strategi för datacenter

Anf. 55 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAM-
BERG (S):

Herr talman! Mathias Sundin har frågat mig om jag och regeringen tänker ta initiativ till en svensk strategi för datacenter.

Låt mig börja med att betona att digitaliseringen driver på strukturomvandlingen i ekonomin och påverkar alla delar av samhället. Sverige är och har under många år varit en världsledande it-nation och har goda förutsättningar att ta till vara digitaliseringens möjligheter. Sverige har en av världens mest utvecklade it-industrier och en av de mest spännande start-up-scenerna. Vi har en väl utbyggd digital infrastruktur, en hög it-mognad hos befolkningen och kommer ofta högt i internationella jämförelser av samhällets digitaliseringsgrad.

Digitaliseringen bidrar till att effektivisera alla delar av samhället. Den leder till att arbetstillfällena försvinner men också till att nya skapas. Teknikskiftet ställer nya krav, och förändringar av utbildningar såväl som regler kommer att behövas. För att hantera allt större mängder data ökar också behovet av datacenter över hela världen.

Prot. 2015/16:31
20 november

Svar på
interpellationer

Regeringen tog i oktober emot betänkandet från Utredningen om sektorsneutral och konkurrenskraftig energiskatt på el. Utredningen har gjort en genomlysning av hur el beskattas i olika sektorer och bland annat föreslagit lägre beskattning av el som förbrukas i stora datacenter. Utredningens betänkande remitteras för närvarande.

Det är troligt att den globala utbyggnaden av datacenter kommer att gå allt snabbare. Regeringen ser positivt på etableringen av datacenter i hela Sverige, och för att möjliggöra investeringar på området bedriver Business Sweden ett investeringsfrämjande arbete på regeringens uppdrag. Till detta kommer det viktiga arbete som görs av aktörer på lokal och regional nivå. Tillsammans skapar detta en attraktiv miljö för investeringar i datacenter i Sverige.

Anf. 56 MATHIAS SUNDIN (FP):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag och min riksdagskollega Maria Weimer besökte Luleå för några veckor sedan för att titta på Facebooks serverhall, eller datacenter, som det benämns. Det är en enorm anläggning som till vissa delar påminner om traditionell basindustri. Det är en stor anläggning. Man gör av med väldigt mycket elektricitet. Det är stora ytor. Det är väl lite renare där. Annars finns det ganska många likheter med basindustrin, som också är högteknologisk på många sätt.

När Facebook etablerade sig i Sverige blev det en världsnyhet. Det var deras första etablering utanför USA. Varför valde man Sverige? Det var mest det kalla klimatet som lyftes fram, att man automatiskt får kylning. Men det handlar om många fler faktorer än att det är lite kyligt i Luleå och i Sverige.

Vi hade ett möte med Facebook och deras director of energy, som talande nog kommer från aluminiumindustrin, som också gör av med enorma mängder energi. De beskrev fördelarna med Sverige förutom det kalla klimatet, framför allt den stabila tillgången på el, att elen är koldioxidfri och att elnätet fungerar väldigt bra. Och det är naturligtvis väldigt viktigt med lokal samverkan.

Det har blivit flera datacenter där uppe. I Boden finns bland annat KNC Miner som bryter bitcoin och Hydro 66. En viktig forskning är på gång där uppe också.

Man har organiserat sig i The Node Pole för att locka till sig fler datacenter och vara väl förberedd på sådana som vill komma dit, men det man efterlyser är en nationell strategi för Sverige kring datacenter. Man menar nämligen att det här inte är en chans bara för Luleå och de norra delarna utan för hela Sverige och hela Norden, för den delen.

Apple har ett stort datacenter, ett megadatacenter, i Danmark. Google har ett i Finland. Det finns alltså chans inte bara i norr. Där ligger man väldigt långt framme, men det finns chanser för övriga delar av Sverige också. Man efterlyste som sagt en nationell strategi. Det handlar om att regeringen ger i uppdrag antingen till Business Sweden eller till någon annan myndighet att jobba med detta som en nationell strategi.

Den förra regeringen jobbade aktivt med detta och gav just uppdraget till Business Sweden om investeringar och så vidare, men det kan behövas mer än så. Sverige ligger långt fram. Vi har haft ett försprång, men andra länder är väldigt på gång och har förstått att det är en jättebransch som växer fram.

De prognoser som finns nu säger att det i världen fram till 2020, om bara fyra år, kommer att dyka upp 700 datacenter i den storlek som Facebook har i Luleå. Man gör bedömningen att om Sverige är riktigt på hugget kanske 30–40 av dessa skulle kunna hamna i Sverige. Det vet man ingenting om, men vi har i alla fall en god chans.

Det är ju tusentals jobb vi talar om som en faktor. Men det är naturligtvis också väldigt bra för varumärket Sverige som it- och startup-nation. Kommer regeringen på något sätt att driva fram en sådan nationell strategi?

Anf. 57 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Mathias Sundin, för interpellationen och besöket i Luleå! Jag hoppas att det var givande. Jag har själv besökt den enorma anläggningen där. Det är ganska imponerande att se den. Jag noterar att Luleå nu utsågs till Sveriges tillväxtkommun 2015, och det är välförtjänt. Man jobbar väldigt aktivt med att skapa strategiska samarbeten med universitet och högskolor och med andra länder. Facebooks etablering i Luleå var egentligen startskottet för flera nordiska länders försök att attrahera dessa stora datahallar till sina länder och sina regioner.

Precis som Mathias Sundin säger är det inte bara kylan som avgör att man förlägger verksamheten här. Det är klart att det är en effekt att man kan minska kostnaderna för kylning av anläggningen lite, men den stora fördelen som Sverige har är att vi har ett väldigt stabilt och säkert elsystem, som har hög leveranssäkerhet. Dessutom är mycket av det förnybart. I princip är den energitillförsel som sker helt grön.

Det är en spännande värld vi lever i, där Sverige har stora förutsättningar. Det uppdrag som Business Sweden har är egentligen The Swedish Datacenter Initiative, som är brett. Man har samarbetspartner och jobbar med investeringsfrämjande. Man jobbar ihop med lokala och regionala aktörer som sysslar med detta. Jag tror att detta har fått ihop främjandearbetet på ett helt annat sätt.

I den nya exportstrategin som jag också har presenterat är investeringsfrämjande en av de delar som prioriteras upp för arbete med Business Sweden. Det hamnade lite grann mellan stolarna när man gjorde om och skapade Business Sweden. Då blev investeringsfrämjandet lite nedprioriterat. Jag tror att det var ett misstag. Man kanske inte trodde att det skulle bli på det sättet, men det har fått ökad aktualitet nu.

Jag vill också säga att vid sidan av energipolitiken och skattepolitiken, där utredningen nu har kommit med sitt förslag om att kraftigt sänka elskatten för de här anläggningarna, är Sveriges tillgång till kompetens på det här området, kunskaper i engelska, vår it-mognad i största allmänhet och vår internationella profil, med öppna dataflöden i Europa och internationellt, viktiga delar när internationella bolag ser Sverige som ett väldigt intressant land att göra investeringar i.

Jag samarbetar gärna med Mathias Sundin och regionala och lokala aktörer i Sverige för att göra ännu mer, men när vi nu har ett investeringsfrämjande som drivs av Business Sweden tror jag att det är bra att samla så mycket kompetens och arbete som möjligt där så att man inte splittrar upp arbetet för mycket. Det gäller att vara lite strategisk när man lyckas

med detta. Framför allt ser jag, precis som Mathias Sundin, enorma möjligheter för detta att växa de närmaste åren. Det kommer under de närmaste åren att avgöras var dessa investeringar kommer att ske.

Att utredningen nu är på plats tror jag skickar en väldigt viktig signal till de aktörer som har varit lite tveksamma, eftersom andra länder har förändrat sin skattestruktur.

Anf. 58 MATHIAS SUNDIN (FP):

Herr talman! Skatten tror jag är helt avgörande. Sänker vi den inte till samma nivå som basindustrin kommer nog väldigt många av dessa att välja andra länder. Det är just detta som gör att jag tror att vi behöver skärpa det här arbetet: Kalla det nationell strategi eller något annat, men vi behöver göra mer! Alliansregeringen gav detta uppdrag till Business Sweden, som jobbar aktivt med detta. Det har tagits en del lokala initiativ – jag nämnde The Node Pole.

Det finns en möjlighet för väldigt många delar av landet att locka till sig stora datacenter, men förutom dem kommer hundratals eller tusentals mindre datacenter, som i och för sig är stora även om de inte tillhör megaklassen.

Jag tror att regeringen behöver göra mer här än vad som görs just nu. Andra länder har som sagt sänkt skatten. De är väldigt på tårna nu. Det beskrev Facebook för oss. Nu har Facebook redan etablerat sig i Sverige och bygger ut här, men de sa till oss att andra länder också är på hugget. Man förstår att detta är en jätteindustri som är på framväxt. Prognosen om 700 nya galler bara de kommande fyra åren, och utvecklingen lär inte avstanna efter det. Blir vi en hubb, ett centrum, kan det innebära väldigt mycket arbetstillfällen och investeringar i Sverige.

Jag tror inte att det räcker med att prata. Mikael Damberg lyfter gärna fram den svenska startup-sektorn, och det händer otroligt bra saker där. Vi ligger väldigt långt fram. Vi är det tredje landet i världen när det gäller att ha flest enhörningar, alltså miljarddollarföretag. Stockholm är tvåa per capita efter Silicon Valley. Det är otroliga prestationer som genomförs i de här företagen.

Mikael Damberg har varit ute och utlovat startup-politik från regeringen, men det har inte blivit någon leverans ännu. Den person som skulle anställas för att jobba med detta ska, enligt vad jag har hört, vara på plats först under första kvartalet 2016, och det är snart ett kvartal sedan det utlovades. Även om man följer alla anställningsprocedurer ska det väl inte ta ett halvår att få en sådan person på plats? Detta är naturligtvis inte avgörande för startup-Sveriges utveckling, men om regeringen går ut och säger att man ska göra saker och ting vill ju företagen att det också händer snabbt, för i deras bransch går det undan rejält.

Förenklingar när det gäller arbetstillstånd för människor utanför EU är också något som bolagen efterfrågar. Vi har just nu mycket att hantera när det gäller migration av helt annat slag, men där klarade regeringen av att hantera de skärpningar när det gäller arbetstillstånd som man tittade på. Då tycker jag att man också måste kunna titta på förenklingar, och det har Mikael Damberg sagt att man ska göra. När kommer det igång egentligen?

Apropå signaler har regeringens utredare när det gäller taxibranschen sagt att ett företag som Uber kanske kan komma att förbjudas. Det är helt fel signaler. Vi måste definitivt ha ordning och reda på marknaden, men den sortens signaler tycker jag inte att vi ska skicka.

Anf. 59 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Facebook har inte bara gjort sin första investering utan dessutom flera följdinvesteringar i Sverige. Det gör man för att man tycker att det har varit bra att etablera sig här och man ser möjligheter att expandera. Man gjorde till och med de investeringarna innan utredningen av skattefrågorna var helt klar. Detta säger något om Facebooks långsiktiga engagemang på det här området.

Jag har haft kontakt med flera, också internationella, stora bolag. Jag har förklarat Sveriges fördelar och välkomnat dem att göra investeringar. Vi vet att de internationella storföretagen i dag gör investeringar inte bara utifrån en parameter, utan de väger ihop det och ser vilka länder som är attraktiva. Vi är definitivt ett av de länder de alltid tittar på. Det blir väldigt viktigt för Sverige att vinna fler av dessa investeringar, och då tror jag att fokus ska ligga på investeringsfrämjandet och fokusera ännu mer på det, alltså på det uppdrag jag och regeringen har gett till Business Sweden. Man har redan kommit igång med ett arbete med just datacenter.

Det andra är att Sverige måste vara ett attraktivt land när det gäller digitalisering i stort. Det är ju det som avgör om stora bolag tycker att det är intressant att förlägga verksamhet här – om vi har kunnande, kompetens, forskning och utveckling. Om vi har en startup-scen som är spännande påverkar det var man förlägger också andra stora investeringar på det här området.

Det är en logik i detta som blir allt snabbare. Alltmer kommer att vara uppkopplat inom en ganska snar framtid. Mängden data som behöver hanteras kommer att öka exponentiellt – data behöver både lagras och hanteras. Det innebär definitivt affärsfördelar för Sverige att vi finns med i de här sammanhangen och lyckas bra när det gäller investeringar. Jag tror att man ska jobba strategiskt, och jag tycker att vi har börjat göra det med investeringsfrämjandet. Jag tycker också att vi gör det på flera andra områden.

Den absolut största frågan har varit utredningen av elskatten, det vill säga att helt enkelt få konkurrenskraftig elskatt. Det handlar även om långsiktiga spelregler. Det finns nämligen nackdelar med en del av de modeller våra konkurrenter har valt för att ändra sina energiskatter. Där är man beroende av vad EU-kommissionen kommer att tycka framöver, vilket jag skulle vilja säga är en mycket osäkrare skattemiljö.

En del av våra nordiska grannländer har valt den vägen, och det är en fördel jag tror att vi ska lyfta fram när vi tittar på hur länge vårt energiskattesystem har varit mycket konkurrenskraftigt kopplat till industrins utveckling i Sverige. Vi har haft en bred politisk uppställning, och jag hoppas att vi kommer att kunna ha det även i den här frågan. Energipolitiken är nämligen det som är långsiktigt viktigast för den här typen av industri.

Prot. 2015/16:31
20 november

Svar på
interpellationer

Där har vi också Energikommisionen som jobbar och blir väldigt viktig för Sverige. Det handlar inte bara om att vart och ett av de ingående partierna ska lyfta fram sina positioner, utan det handlar om att bli överens om en inriktning som är långsiktigt viktig för Sverige när det gäller energiförsörjningen.

När det gäller startup-scenen i Sverige talar jag om den väldigt ofta, och jag är imponerad av den. Vi gör mycket redan nu. Det första jag gjorde var att tillsätta en utredning som handlar om att se över det statliga finansieringssystemet och riskkapitalsystemet. Man har haft många år på sig att göra det men inte orkat med det. Nu styr vi om det för att jobba fond i fond och med tidiga faser. Jag har sett till att de myndigheter som jobbar med exportstöd måste ta in den här typen av sektor i sitt arbete, och jag har sett till att de aktörer som finns på området blir remissinstanser i viktiga frågor som berör deras arbete. Så var det inte tidigare.

Jag tror att det är bra och viktigt att ha en tjänsteman på Näringsdepartementet som följer de här frågorna – det kanske är lite märkligt att man inte hade det under åtta år av borgerlig regering – men jag tror inte att det är det som avgör politikens inriktning.

Anf. 60 MATHIAS SUNDIN (FP):

Herr talman! Jag har inte heller någon övertro på Mikael Dambergs förslag, men jag tror att det är viktigt att man levererar när man säger att man ska leverera och att man gör det skyndsamt. Detta är ingen avancerad grej. I politiken tar det normalt sett tid att utreda saker. Det kan vara frustrerande för de här företagen, men det är så det funkar. Att anställa en person är dock en ganska enkel åtgärd som inte behöver ta ett halvår att genomföra.

När det gäller strategin för datacenter kan vi ta exemplet Norrköping, där jag är ifrån. Det är en kommun som är van att hantera mycket basindustri och just energiintensiv basindustri, som pappersindustrin och så. Den typen av kommuner skulle kunna lämpa sig alldeles utmärkt för datacenter, men jag tror att man först och främst behöver vara medveten om att den stora framväxten av datacenter sker. Man behöver också kunskap och kontakter kring hur man jobbar med dessa frågor.

Där skulle regeringen eller Business Sweden, kanske genom att regeringen ger ett uppdrag till Business Sweden eller på något annat sätt, kunna samla kommunerna och bidra med den kunskapen. I Norrköping råkar det dessutom vara så att Socialdemokraterna och Folkpartiet styr tillsammans, så där kan det säkert gå galant framåt. Jag har naturligtvis lyft upp frågan där, men detta är en möjlighet för många kommuner i Sverige.

Det är därför jag tror att regeringen behöver ta ett betydligt starkare grepp om detta. Det behöver också skyndsamt bli ett klart besked att skatten kommer att sänkas. Utredningen var ett bra första steg, men ett tydligare tag med en nationell strategi skulle skicka en stark signal till företagen och till de kommuner och organisationer som jobbar med detta att regeringen tar detta på allvar och att vi verkligen kan vara med och konkurrera om centren.

Anf. 61 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Först vill jag säga att regeringen tar det här på väldigt stort allvar. Vi ser stora möjligheter för Sverige på det här området. Om det råkar vara så att Norrköping är intresserade och inte har visat framfötterna tror jag att både Mathias Sundins parti och mitt eget parti har möjlighet att inte minst kontakta Business Sweden, som inte bara har erfarenheter av kontakter med de internationella, stora bolagen utan också har sett vad man behöver göra för hemläxa för att lyckas med detta.

Det som inte har kommit fram så mycket i diskussionen om Facebook är nämligen den enormt snabba planprocess som ändå genomfördes, liksom den smidighet och kreativitet i processen Luleå lyckades uppvisa. Det gjorde att beslut kunde fattas väldigt snabbt. För många av de bolag som vill skapa nya datacenter är snabbhet och process väldigt viktigt, och det har man visat att man kan göra på lokal nivå i Sverige – om man anstränger sig för att lyckas på ett bra sätt, som man gjorde i Luleå.

Jag jobbar gärna ihop med Mathias Sundin, men däremot tror jag inte att vi ska vänta på nya strategidokument. Detta är en strategiskt viktig fråga för Sverige. Vi har redan ett uppdrag till Business Sweden att jobba med investeringsfrämjande på området. Det finns också kontaktpersoner där som gärna jobbar med kommuner och lokala aktörer men framför allt med internationella, stora företag som är intresserade av att hitta nya platser för sina dataserverhallar.

Jag ser alltså bara en växande marknad här, och jag ser att Sverige är väl positionerat för att ta den. Jag jobbar gärna ihop med Mathias Sundin och andra för att se till att fler väljer att göra sina investeringar i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:164 om närings- och innovationsministerns resa till Iran

Anf. 62 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig om jag i mina samtal med den iranska regimen avser att ta upp frågor om mänskliga och demokratiska rättigheter, rätten till självständig facklig organisering och regimen fängslande av arbetarledare, kvinnors rättigheter och deras rättssäkerhet samt de fria näringarnas – det vill säga konstens och konstnärernas – ställning i Iran.

Den kärntekniska överenskommelse som den 14 juli slöts mellan Iran och Tyskland, Frankrike, Storbritannien, Kina, Ryssland och USA var en viktig diplomatisk framgång som motverkar spridning av kärnvapen och minskar risken för ytterligare konflikt i Mellanöstern. Överenskommelsen innebär att Iran åtar sig att begränsa sitt kärntekniska program och underkasta sig ingående inspektioner av Internationella atomenergiorganet, IAEA.

I gengäld hävs eller suspenderas FN:s, EU:s och USA:s kärntekniskt relaterade sanktioner i takt med att IAEA verifierar att Iran genomför sina åtaganden. EU:s sanktioner mot Iran som motiveras av övergrepp mot mänskliga rättigheter berörs inte av den kärntekniska överenskommelsen och fortsätter att gälla.

Överenskommelsen innebär också en möjlighet till ökat politiskt och ekonomiskt engagemang med Iran, som under många år har varit relativt isolerat på grund av de internationella sanktionerna. Iran är ett viktigt land i regionen, med ett stort inflytande över utvecklingen i bland annat Syrien och Irak. Det är angeläget att vi kan diskutera dessa frågor med Iran, även om vi har olika åsikter om hur Mellanösterns konflikter bäst ska lösas. Det är välkommet att Iran nu deltar i de internationella samtal om Syrien som vid ett par tillfällen har förts i Wien.

Iran har tidigare varit en betydande exportmarknad för Sverige, och trots att sanktionerna mot landet under senare år har begränsat handeln finns flera svenska företag alljämt representerade på den iranska marknaden. Regeringen ser en stor potential för ökad handel med Iran, vilket gynnar svensk ekonomi och sysselsättning och samtidigt har en positiv inverkan på utvecklingen i Iran.

Sveriges närvaro på svåra marknader är viktig för öppenhet och relationsbyggande. Jag förväntar mig att svenska företag verksamma i Iran följer de riktlinjer som finns i regeringens handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter samt i regeringens handlingsplan för feministisk utrikespolitik. Regeringen har höjt ambitionerna vad gäller frågor om hållbarhet, inte minst med fokus på mänskliga rättigheter och antikorruption.

Det är angeläget att Sverige nu tar till vara den öppning till ökat utbyte med Iran som den kärntekniska överenskommelsen medför. Det är regeringens övertygelse att en större öppenhet och dialog med Iran bidrar till att stärka reforminriktade krafter i landet. Den långvariga isoleringen av Iran har framför allt gynnat konservativa grupper i det iranska samhället, som har kunnat skydda sin makt och utmåla omvärlden som fientlig. Vi ser att andra krafter i det iranska samhället välkomnar ett ökat internationellt utbyte, och i synnerhet med Sverige och västvärlden.

De cirka hundra tusen svenskar som har iranskt ursprung bidrar till att våra mellanmänskliga band med Iran är omfattande. I enlighet med regeringens ambition att öka utbytet med Iran kommer jag att leda en delegationsresa till Teheran den 5–6 december, tillsammans med representanter för näringslivet.

Jag instämmer med Amineh Kakabaveh i att situationen för mänskliga rättigheter, inklusive för kvinnor, fackliga företrädare, journalister, poeter och konstnärer i Iran är djupt oroande. Regeringens engagemang för mänskliga rättigheter i Iran ligger fast. Mer omfattande politiska, ekonomiska och kulturella kontakter kan på sikt stärka de krafter i Iran som verkar för en positiv utveckling.

Vi fortsätter också att vara pådrivande i dessa frågor inom FN och EU, inklusive genom att stödja FN:s specialrapportör för mänskliga rättigheter i Iran, Ahmed Shaheed, som tillsattes på svenskt initiativ. Mänskliga rättigheter tas upp löpande i officiella samtal som Sverige för med Iran. Jag kommer självklart att ta upp frågor om mänskliga rättigheter, inklusive kvinnors och arbetstagares rättigheter, under mina samtal med iranska företrädare.

Anf. 63 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, statsrådet Mikael Damberg, för svaret!

Det är positivt med utbyte av handel som leder till utveckling och som främjar demokrati och mänskliga rättigheter.

I svaret säger statsrådet att svensk handel med Iran kommer att leda till demokrati och ökad respekt för mänskliga rättigheter, vilket låter väldigt fint, bra och idealistiskt. Och det sägs ofta att handel och utbyte med diktaturer främjar demokrati och mänskliga rättigheter, men det finns i högsta grad anledning att betvivla den tesen.

Vi har tyvärr inte sett några förändringar alls i länder som Iran, Saudi-arabien med flera länder som Sverige och andra länder i världen har haft handel med. Aktuellt just nu är Sveriges handelsutbyte med och investeringar i Iran. Vilka effekter har det långvariga handelsutbytet med Iran haft på utvecklingen gällande demokrati, kvinnors rättigheter, arbetares rättigheter och rätten att organisera sig?

När Ahmadinejad ersattes med Rohani på presidentposten i Iran trodde tydligen en del att det skulle inträffa en förändring till det bättre och att respekten för mänskliga rättigheter och demokrati skulle öka. Tyvärr, det var helt fel. Att låta Rohani framstå som en bättre president än sin företrädare är bara en av regimens manipulationer. Tidigare ersattes den brutale Rafsanjani av Khatami, som utmålades som lite mer liberal, men någon förändring blev det inte alls. Det blev business as usual. Man fortsatte att mörda, fängsla och tortera oppositionella medborgare, främst fackliga aktivister, kurder, kvinnor, författare, konstnärer, studenter och intellektuella liksom journalister.

Hela den skandinaviska fackföreningsrörelsen, inklusive LO och Transport i Sverige, har länge varnat för situationen för mänskliga fri- och rättigheter och fackliga rättigheter i iranska fängelser. Nyligen skrev 150 organisationer i hela transportkedjan ett uttalande till stöd för de fängslade iranska ledarna. Det är jätteviktigt, med tanke på att Socialdemokraterna företräder LO och LO:s medlemmar, att faktiskt lyssna på dem när statsråden har möten med Iran.

En av dem som i dag sitter i Evinfängelset är Jafar Azimzadeh. Det enda han gjorde var att organisera en liten facklig manifestation på första maj. De fackliga aktivisterna Behnam Ebrahimzadeh och Rasoul Bodaghi får nu sitta tre år i fängelse efter påhittade anklagelser. Muhmud Salahi, som faktiskt har besökt Sveriges riksdag, är en kurdisk facklig ledare för bagerierna i staden Saqqes. Han riskerar nu livstid, och han är mycket svårt sjuk. Min fråga är: Kommer statsrådet att kräva frigivning av samtliga arbetsaktivister och politiska fångar?

Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Först vill jag igen instämma i att situationen när det gäller mänskliga rättigheter i Iran är väldigt allvarlig. Det har påtalats många gånger. I Sveriges relation med Iran, också inom ramen för både EU och FN, har vi varit väldigt drivande och påtalat kränkningarna av mänskliga rättigheter. Vi har inte sett någon positiv utveckling när det gäller situationen för mänskliga rättigheter i Iran under ett antal år. Det handlar inte bara om de här frågorna, utan vi ser också att väldigt många dödsstraff utdöms i Iran.

Det finns ingen tvekan om hur Sverige ser på mänskliga rättigheter eller hur vi ser på huruvida Iran kränker mänskliga rättigheter.

Vad är vår strategi i dag internationellt, globalt för att jobba med detta? Sverige har under en lång rad år förfäktat idén att öppenhet, kontakt, dialog, diplomatiska förbindelser men också handel oftast är ett sätt att öppna upp samhällen. Om ett samhälle utsätts för kontakter med andra länder får man se hur saker och ting kan fungera i andra länder. Det är Sveriges position om inte FN fattar beslut om att vi ska isolera ett land.

Tyvärr är det få i dag som säger att de sanktioner som har varit mot Iran har stärkt de reformvänliga krafterna i Iran. Jag kan inte heller se en positiv utveckling åt det andra hållet, att sanktionerna har lett till att de reformvänliga krafterna i Iran har stärkt sin ställning. Snarare är det de konservativa krafterna som har utnyttjat situationen för att utmåla väst som fiende och därmed hålla landet och nationen i ett hårt grepp.

Vi kanske har olika uppfattningar om detta, men jag uppfattar att de reformvänliga krafterna i Iran välkomnar det här avtalet. De ser det som bra att sanktionerna har hävts och ser ett ökat utbyte med omvärlden som viktigt. Då blir handel ett sätt att åstadkomma förändringar. Vid sidan av diplomatiska kontakter och vår ambassadör på plats är handel och investeringar ett sätt att ha utbyte med landet. Jag tror fortfarande på det. Jag är inte naiv, och jag säger inte i svaret att ökad handel med Iran kommer att leda till demokrati i Iran. Jag tror att handel och internationellt utbyte generellt bidrar till en positiv utveckling. Men jag tror inte att det per automatik leder till demokrati om svenska företag börjar handla med Iran.

Däremot kan vi se att svenska företag, nu när det öppnas upp i Iran, har en roll att spela. Svenska företag har ett ganska gott anseende i Iran därför att de levererar kvalitetsprodukter. Internationellt sett är bilden av svenska företag att de tar frågor om arbetstagares rättigheter på stort allvar, att de ofta agerar på ett sätt som internationella företag kanske inte alltid gör. Svenska företagare, inte överallt men vanligtvis, tar frågor om jämställdhet på stort allvar och både anställer och befordrar kvinnor i sina företag. Det är viktiga frågor för Sverige.

Sverige har som sjätte land i världen tagit fram en egen handlingsplan för företag om mänskliga rättigheter där vi förväntar oss att företag, både här hemma och internationellt, respekterar mänskliga rättigheter i sin verksamhet.

Jag tror att svenska företag kan på marginalen spela en positiv roll också i Iran framöver.

Anf. 65 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Tack, statsrådet Mikael Damberg! Jag instämmer. Och jag tror inte alls att den svenska regeringen per automatik tror på handel och handelsutbyte med Iran eller någon annan diktatur. Sverige har ju i årtal haft vapenhandel och annat handelsutbyte med Saudiarabien. Men det har inte lett till att den islamiske diktatorn har förändrat sin syn på kvinnor, demokrati och mänskliga rättigheter.

Det gäller också i Iran. Det finns redan ett antal företag som har gjort investeringar där, till exempel i produkter som lyftkranar. Jag har gråtit hur många gånger som helst när jag sett människor – arbetsaktivister, kurder och kvinnor – som hängs i svenska lyftkranar på offentliga platser. Regimen kan ju också manipulera såklart.

Som socialist, feminist och internationalist vet jag att inga sanktioner leder till ett folk i resning och till något bättre. Sanktionerna har faktiskt drabbat den iranska arbetarklassen väldigt hårt. Jag har min egen familj där och många andra, och jag vet att man måste ha tre till fem jobb för att kunna försörja sin familj. Det är klart att sanktionerna inte har varit någon bra strategi. Det reformvänliga som redan varit i och med Khatami ledde inte till någon demokrati.

Självklart behöver Iran ha västmarknaden, och tvärtom behöver väst ha Iran. Det är en principiell fråga om Sverige med vår socialdemokratiska regering skulle vilja investera i till exempel Iran. Statsrådet kommer ju att vara delegationsledare, och ett gäng företag kommer att åka dit.

Syftet med investeringar är att producera. Vilka är det som producerar? Jo, det är arbetare i Iran där det är lägre produktionskostnader, lägre löner och sämre arbetsförhållanden eftersom rätten att organisera sig inte finns i iransk lagstiftning.

Aktivister sitter i fängelse på grund av att de vill ha bättre löner, semesterersättning, bättre arbetsmiljö och rätten att organisera sig.

Det vore bra om statsrådet i sina möten med iranska företrädare och företag lyfter fram att det är oacceptabelt att detta sker.

Jag frågade statsrådet om han kommer att ta upp dessa frågor, särskilt vad gäller kvinnors rättigheter i Iran och de fackliga ledare som sitter i fängelse.

Kommer man att följa upp vad de svenska företagen har gjort hittills i Iran? Har de bidragit till att öka andelen kvinnor i de områden där de verkar?

Kommer det att vara kvinnor med i delegationen? Kommer statsrådet i så fall att förespråka att en svensk kvinna är en fri kvinna som inte ska låta sig underkuvas och bära slöja i Iran, vilket Anna Lindh gjorde på sin tid?

Det är bra att visa solidaritet. I Iran är slöjan en uniform och ett tvång för kvinnor. En svensk kvinna ska inte behöva bära slöja i Iran, för hon är inte därifrån utan svensk.

Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är bra att vi verkar vara överens om att handel och investeringar inte per automatik leder till demokrati i ett land eller till att mänskliga rättigheter upphör att kränkas i ett land.

Jag uppfattar det dock som att vi är överens om att det ofta är bättre med handel och öppenhet mot länder för att långsiktigt kunna påverka och även erbjuda kontakter med omvärlden. Framför allt för folk som är förtryckta och som lever instängda i sina samhällen blir det ett sätt att långsiktigt påverka och se möjligheter i en annan samhällsutveckling.

Gör vi det valet och ser att sanktionerna hävs blir grundhållningen om det är bra eller dåligt att fler företag finns i Iran. Jag tror att det är bra.

Sverige är ett av sex länder i världen som har en handlingsplan för företag och mänskliga rättigheter, och svenska företag har hållbart företagande som en viktig profil.

Är det bra att svenska företag gör investeringar i Iran? Jag tror det, både ur ett företagsperspektiv eftersom Iran förut har varit en stor exportmarknad för Sverige och för att det är bra att svenska företag gör investeringar och anställer fler människor i Iran så att folket får fler arbetstillfällen, vilket leder till en positiv utveckling i Iran. Jag tror att det är viktigt.

Amineh Kakabaveh argumenterar för båda delarna. Först säger hon att det är bra med öppenhet och handel, men sedan ifrågasätter hon om det är bra att svenska företag gör investeringar på plats i Iran. Man får ju välja sida i argumenten.

Jag väljer att säga att det är bra med investeringar eftersom jag tror på öppenhet och handel – om inte FN eller andra bestämmer att landet ska isoleras, men det är en annan diskussion.

Sverige kommer absolut inte att vara otydligt i fråga om mänskliga rättigheter. Vi är inte det. Iran vet vad vi tycker om mänskliga rättigheter, och jag kommer självklart att ta upp frågan om mänskliga rättigheter inklusive jämställdhet i mina samtal i Iran.

Sveriges grundhållning är dock att vi ska visa respekt och förståelse för olika traditioner i de länder vi reser till. När Sverige besöker olika länder försöker vi visa respekt för de kulturer och traditioner som finns i dessa länder. Så bygger vi en relation där vi kan ha öppna samtal och stå upp för svenska värderingar.

Det betyder att kvinnor i den svenska delegationen bär slöja i Iran eftersom det är tradition där. Det är vad som gäller för våra utrikes relationer.

Att som svensk kvinna i Iran vägra att bära slöja blir ofta en demonstration, en liten show. Så kan man göra, men om vi ska bygga en relation och ha diplomatiska förbindelser måste vi fundera på vad som är klokt att göra för att uppnå det vi vill åstadkomma.

Vi åker inte med en affärsdelegation för att göra en show. Vi vill verka långsiktigt med Iran och långsiktigt föra fram vår svenska uppfattning om systemet i Iran. I detta fall reser jag också dit för att främja det affärsutbyte som jag uppfattade att vi båda är överens om är långsiktigt bra för Irans utveckling.

Anf. 67 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Det är ett intressant resonemang. Här har vi helt olika inställning. Statsrådet säger att slöjan är tradition. Men det är förtryck och uniform, inte tradition.

Miljoner och åter miljoner muslimska kvinnor är emot tvångsslöja, även iranska kvinnor. De som har stått emot slöjan är inte västerländska kvinnor, utan det är muslimska kvinnor och män. Varför ska då en fri svensk kvinna bära slöja? Det handlar inte om en show utan om att inte acceptera förtryck. Det är inte kulturellt.

Därför är det viktigt, också apropå debatten här hemma. Om det är frivilligt, varför ska en svensk kvinna som har kämpat sig till demokrati och mänskliga rättigheter låta sig underkuvas av Iran eller Saudiarabien? Här skiljer sig våra åsikter åt.

Jag säger ja till öppenhet, men varför finns det inga fackliga representanter i delegationen för utbyte av handel och varor? Vänsterpartiet vill att Sverige ska verka i andra delar av världen och för demokrati. Men vi måste våga lyfta fram det vi står för och de principiella frågorna.

I sitt svar nämnde statsrådet FN:s specialrapportör Ahmed Shaheed. Han har inte fått komma in i landet. Han fick inte tillstånd. Nu får han ett tillstånd under förutsättning att han inte ställer några villkor. Atena Farghadani fick 13 års fängelse för att hon gjorde djurkarikatyrer av dem som stiftade lagen om preventivmedel. Så är det i Iran.

Anf. 68 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag ifrågasätter inte de övergrepp på mänskliga rättigheter som finns i Iran och på flera andra platser på jorden. Det jag ifrågasätter är om Vänsterpartiet vill ha handel med Iran eller inte.

Om vi tycker att det är så hemskt där ska vi kanske inte vara där, men jag tror att det leder till en sämre utveckling. Jag tycker att det är bra med öppenhet och handel och att ha diplomatiska förbindelser på plats för att kunna föra fram våra åsikter och vara tydliga med vad Sverige, EU och FN tycker om mänskliga rättigheter i Iran.

Sverige var dessutom pådrivande för att få FN att tillsätta sändebudet för mänskliga rättigheter som har ansvar för Iran.

Sverige har hög hållning i frågor om mänskliga rättigheter. Vi kommer aldrig att be om ursäkt för att vi står upp för demokrati och mänskliga rättigheter. Men ska det fungera långsiktigt måste vi också fundera på hur vi agerar på plats.

Vi kommer att jobba med fackliga organisationer. Vi har haft informationsmöten med riksdagspartierna, med fackliga representanter och med svenska företag för att informera om denna resa och hur vi tänker följa upp den med fler resor framöver. Vi ser framför oss att fackliga organisationer kommer att finnas med på delegationsresor till Iran i framtiden för att diskutera även dessa frågor.

Vi jobbar långsiktigt med dessa frågor, och vi har en strategi för att jobba med länder där det fungerar på ett helt annat sätt än i Sverige.

Vi måste välja. Tror vi att handel och öppenhet är bra och leder till en bättre utveckling långsiktigt måste vi orka våga vara på plats i dessa länder och främja investeringar och handel. Jag tror det, och därför kommer jag att resa till Iran.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellationerna 2015/16:147, 150, 156 och 178

Andre vice talmannen meddelade att utrikesminister Margot Wallström (S) på grund av sjukdom var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellationerna 2015/16:147 av Karin Enström (M) om kabinetssekreterarens besök i Moskva, 2015/16:150 av Mathias Sundin (FP) om fördömanden av attacker mot civila israeler, 2015/16:156 av Magnus Oscarsson (KD) om moderata krafter i Palestina samt 2015/16:178 av Hans Linde (V) om en oberoende utvärdering av Sveriges engagemang i Afghanistan.

§ 16 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Skrivelse
2015/16:49 Redovisning av hemliga tvångsmedel under år 2014

Motion
med anledning av skr. 2015/16:34 Riksrevisionens rapport Arktiska rådet
– vad Sverige kan göra för att möta rådets utmaningar
2015/16:3268 av Kerstin Lundgren (C)

§ 17 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 19 november

2015/16:204 Överprövning av åtgärdsprogrammen
av *Gunilla Nordgren* (M)
till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 19 november

2015/16:345 Olovlig uppkörning

av *Mikael Cederbratt* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:346 Kommunernas inflytande på mottagandet av nyanlända

av *Sten Bergheden* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:347 Nya särregler för Sveriges lantbrukare

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:348 Lagrådets yttrande över ändring i hälso- och sjukvårdslagen

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:349 Prostitution på HVB-hem

av *Sofia Fölster* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:350 Svenskt stöd för Kiribatis kolstoppsförslag

av *Jens Holm* (V)
till statsminister Stefan Löfven (S)

2015/16:351 Polisbrist i terrorismens fotspår

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:352 Konkreta förslag för ökad tillsyn

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

Prot. 2015/16:31

20 november

§ 19 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 19 november

2015/16:287 Tvångskonverteringar i Irak

av *Désirée Pethrus* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 20 Kammaren åtskildes kl. 12.19.

Förhandlingarna leddes

av förste vice talmannen från sammanrådets början till och med § 10

anf. 41 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om sammansatt utrikes- och försvarsutskott	1
§ 2 Avsägelse	2
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	2
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	4
§ 6 Svar på interpellation 2015/16:181 om åtgärder vid en eventuell militär kris i Baltikum.....	4
Anf. 1 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	4
Anf. 2 ALLAN WIDMAN (FP).....	5
Anf. 3 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	6
Anf. 4 ALLAN WIDMAN (FP).....	7
Anf. 5 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	8
Anf. 6 ALLAN WIDMAN (FP).....	9
Anf. 7 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	9
§ 7 Svar på interpellation 2015/16:163 om civilsamhället.....	10
Anf. 8 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	10
Anf. 9 EVA LOHMAN (M).....	11
Anf. 10 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	12
Anf. 11 EVA LOHMAN (M).....	12
Anf. 12 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	13
Anf. 13 EVA LOHMAN (M).....	13
Anf. 14 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	14
§ 8 Svar på interpellationerna 2015/16:83 och 133 om Europas lägsta arbetslöshet 2020	15
Anf. 15 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	15
Anf. 16 HELENA BOUVENG (M).....	16
Anf. 17 JENNY PETERSSON (M)	17
Anf. 18 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	18
Anf. 19 HELENA BOUVENG (M).....	19
Anf. 20 JENNY PETERSSON (M)	20
Anf. 21 PATRIK BJÖRCK (S).....	20
Anf. 22 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	21
Anf. 23 HELENA BOUVENG (M).....	22
Anf. 24 JENNY PETERSSON (M)	22
Anf. 25 PATRIK BJÖRCK (S).....	23
Anf. 26 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	23
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:153 om integrationsministerposten.....	24

Anf. 27 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	24
Anf. 28 SOTIRIS DELIS (M)	25
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	25
Anf. 30 SOTIRIS DELIS (M)	26
Anf. 31 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	26
Anf. 32 SOTIRIS DELIS (M)	27
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	28
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:155 om 90-	
dagarsgarantin	28
Anf. 34 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	28
Anf. 35 JENNY PETERSSON (M).....	29
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	30
Anf. 37 JENNY PETERSSON (M).....	31
Anf. 38 PATRIK BJÖRCK (S)	31
Anf. 39 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	32
Anf. 40 JENNY PETERSSON (M).....	33
Anf. 41 PATRIK BJÖRCK (S)	33
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	34
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:160 om översyn av	
Arbetsförmedlingen	34
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	34
Anf. 44 JENNY PETERSSON (M).....	35
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	36
Anf. 46 JENNY PETERSSON (M).....	36
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister YLVA	
JOHANSSON (S).....	37
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:154 om avskaffandet av	
fideikommiss och friköp av historiska arrenden	37
Anf. 48 Justitie- och migrationsminister MORGAN	
JOHANSSON (S).....	37
Anf. 49 HÅKAN SVENNELING (V).....	38
Anf. 50 Justitie- och migrationsminister MORGAN	
JOHANSSON (S).....	39
Anf. 51 HÅKAN SVENNELING (V).....	40
Anf. 52 Justitie- och migrationsminister MORGAN	
JOHANSSON (S).....	41
Anf. 53 HÅKAN SVENNELING (V).....	42
Anf. 54 Justitie- och migrationsminister MORGAN	
JOHANSSON (S).....	43

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:151 om strategi för datacenter	43
Anf. 55 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	43
Anf. 56 MATHIAS SUNDIN (FP)	44
Anf. 57 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	45
Anf. 58 MATHIAS SUNDIN (FP)	46
Anf. 59 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	47
Anf. 60 MATHIAS SUNDIN (FP)	48
Anf. 61 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	49
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:164 om närings- och innovationsministerns resa till Iran	49
Anf. 62 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	49
Anf. 63 AMINEH KAKABAVEH (V).....	51
Anf. 64 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	51
Anf. 65 AMINEH KAKABAVEH (V).....	52
Anf. 66 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	53
Anf. 67 AMINEH KAKABAVEH (V).....	54
Anf. 68 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	55
§ 15 Svar på interpellationerna 2015/16:147, 150, 156 och 178	55
§ 16 Bordläggning.....	56
§ 17 Anmälan om interpellation	56
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	56
§ 19 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	57
§ 20 Kammaren åtskildes kl. 12.19.	57